

OSNOVNA ŠOLA LIVADA

Efenkova 60, 3320 Velenje

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ SAŠA REGIJE

RAZISKOVALNA NALOGA

**POSMRTNO ŽIVLJENJE - MIT, VERA ALI
RESNIČNOST**

Tematsko področje: FILOZOFIJA

Avtor:

Zala Sevcnikar, 9. razred

Mentor:

Katja Drev, prof. angleščine in pedagogike

Velenje, 2026

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Livada Velenje.

Mentor: Katja Drev, prof. angleščine in pedagogike

Datum predstavitve: marec 2026

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	OŠ Livada, šolsko leto 2025/2026
KG	onostranstvo/posmrtno življenje/duša/medij/religija
AV	SEVČNIKAR, Zala
SA	DREV, Katja
KZ	3320 Velenje, SLO, Efenkova 60
ZA	OŠ Livada Velenje
LI	2026
IN	POSMRTNO ŽIVLJENJE - MIT, VERA ALI RESNIČNOST
TD	Raziskovalna naloga
OP	VI, 46 str., 14 graf., 1 sl., 1 pril., 40 vir.
IJ	SLO
JI	sl/en

AI Smrt je v sodobnem času še vedno tabu tema, čeprav se z njo srečujemo vsak dan. Ljudje iščemo različne načine, kako se sprijeti s to zahtevno izkušnjo. Marsikdo verjame, da smrt ni končno dejanje, temveč začetek nečesa novega ali celo boljšega v onostranstvu. Namen raziskovalne naloge je preučiti, kako ljudje razmišljajo o posmrtnem življenju in v kolikšni meri verjamejo v obstoj duše. Naloga se osredotoča na različne poglede na življenje po smrti ter primerja razlage onostranstva v različnih religijah, kot so krščanstvo, islam, judovstvo, hinduizem in budizem. Posebna pozornost je namenjena izkušnjam ob koncu življenja (EVP) ter temu, kako jih razlagata znanost in vera. Predstavljena je tudi vloga medijev (oseb, ki naj bi imele stik z onostranstvom), saj ti pogosto vplivajo na predstave ljudi o duši in posmrtnem življenju. Empirični del naloge vključuje anketo, izvedeno med odraslimi, s katero se ugotavlja, v kolikšni meri ljudje verjamejo v obstoj duše in življenje po smrti. Rezultati kažejo, da kar 76 % anketirancev verjame v obstoj duše, 58 % pa v posmrtno življenje, čeprav večina ni imela namernega ali nenamernega stika z onostranstvom. Ugotovljeno je bilo tudi, da delo medijev anketirancem ni povsem neznano, saj jih večina vsaj delno pozna njihovo delovanje. Raziskovalna naloga vključuje tudi intervju z medijem, ki predstavi svoje delo in pogled na onostranstvo. Namen naloge je poglobiti razumevanje odnosa ljudi do smrti in duhovnosti glede na spol in stopnjo izobrazbe ter spodbuditi razmišljanje o vprašanjih, povezanih z življenjem po smrti.

KEY WORD DOCUMENTATION

ND OŠ Livada, 2025/2026
CX otherworld/afterlife/soul/medium/religion
AU SEVČNIKAR, Zala
AA DREV, Katja
PP 3320 Velenje, SLO, Efenkova 60
PB OŠ Livada Velenje
PY 2026
TI **AFTERLIFE – MYTH, BELIEF, OR REALITY**
DT RESEARCH WORK
NO VI, 46 p., 14 graf., 1 fig., 1 ann., 40 ref.
LA SLO
AL sl/en

AB Death is still a taboo topic in modern times, even though we encounter it every day. People search for different ways to cope with this difficult experience. Many believe that death is not the final act, but rather the beginning of something new or better in the afterlife. The purpose of this research paper is to examine how people think about life after death and to what extent they believe in the existence of the soul. The paper focuses on various perspectives on the afterlife and compares interpretations of the beyond in different religions, such as Christianity, Islam, Judaism, Hinduism, and Buddhism. Special attention is given to end-of-life experiences (EVP) and how they are explained by science and religion. The role of mediums (individuals who are believed to have contact with the afterlife) is also presented, as they often influence people's perceptions of the soul and life after death. The empirical part of the paper includes a survey conducted among adults, which examines the extent to which people believe in the existence of the soul and life after death. The results show that 76 % of respondents believe in the existence of the soul, and 58 % believe in an afterlife, even though most have not had intentional or unintentional contact with the beyond. It was also found that the work of mediums is not entirely unknown to the respondents, as most are at least somewhat familiar with their practices. The research also includes an interview with a medium, who describes their work and views on the afterlife. The aim of the paper is to deepen the understanding of people's attitudes toward death and spirituality in relation to gender and education level, and to encourage reflection on questions related to life after death.

1	UVOD	1
2	PREGLED OBJAV	2
2.1	POJEM DUŠE SKOZI ZGODOVINO	2
2.2	POGLED RAZLIČNIH SVETOVNIH REGILIJ NA POSMRTNO ŽIVLJENJE	3
2.3	ZNANSTVENI PRISTOPI IN RAZISKAVE O POSMRTNEM ŽIVLJENJU	5
2.4	KOMUNIKACIJA Z UMRLIMI	6
2.4.1	SPIRITIZEM	7
2.4.2	MEDIJI (DUHOVNI POSREDNIKI)	7
2.4.3	SAMODEJNO PISANJE	8
2.4.4	SANJE IN VIZIJE	9
2.4.5	»OUJJI BOARD«	10
2.4.6	ZNAKI IZ OKOLJA	11
2.4.7	GHOSTS HUNTING (lovec na duhove)	12
2.4.8	EVP (ELETRONIC VOICE PHENOMENA)	13
3	METODE DELA	14
3.1	INTERVJU Z MEDIJEM	14
3.2	ANKETA	18
3.3	OBDELAVA PODATKOV	19
4	REZULTATI in DISKUSIJA	20
4.1	INTERPRETACIJA REZULTATOV ANKETE	20
5	ZAKLJUČEK	38
6	POVZETEK	40
7	SUMMARY	42
8	VIRI	44
	ZAHVALA	47
	PRILOGE	48

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Delež anketirancev glede na spol.	20
Graf 2: Mnenje anketirancev o posmrtnem življenju.....	21
Graf 3: Mnenje anketirancev o obstoju posmrtnega življenja glede na spol	23
Graf 4: Mnenje anketirancev o obstoju duhov ali duhovnih bitij Ali verjamete, da obstajajo duhovi ali duhovna bitja?.....	24
Graf 5: Mnenje anketirancev o obstoju duše.	25
Graf 6: Vir prvega srečanja s pojmom duše ali posmrtnega življenja : 'Kje ste se prvič srečali z pojmom duša ali posmrtno življenje?'.....	26
Graf 7: Mnenje anketirancev o tem, kaj se zgodi po smrti : Kako si predstavljate, kaj se zgodi po smrti?.....	26
Graf 8: Delež anketirancev, ki so poročali o nepričakovanem stiku z onostranstvom	28
Graf 9: Delež anketirancev, ki so skušali vzpostaviti stik z onostranstvom.....	28
Graf 10: Delež anketirancev, ki so že slišali za medije	32
Graf 11: Delež za posamezne dejavnosti, ki jih anketiranci povezujejo z delom medija.....	32
Graf 12: Mnenje anketirancev o verodostojnosti dela, ki ga medij opravlja	33
Graf 13: Stopnja izobrazbe anketirancev	35
Graf 14: Mnenje anketirancev z višjo izobrazbo (od VI/1 do VIII/2) o obstoju posmrtnega življenja.....	36

KAZALO SLIK

Slika 1: Zemljevid Evrope, ki prikazuje koliko ljudi v posamezni evropski državi verjame v posmrtno življenje.	22
---	----

1 UVOD

Vprašanje o duši in posmrtnem življenju spremlja človeka že od začetkov človeške zgodovine. Ljudje so se v vseh kulturah in časovnih obdobjih spraševali, kaj daje človeku življenje, zavest in osebnost ter ali se življenje s smrtjo telesa konča. Pojem duše je bil pogosto povezan z verovanji, religijo, filozofijo in pozneje tudi z znanostjo.

Različne civilizacije in religije so razvile različne predstave o duši in njenem obstoju po smrti. Nekatere verjamejo v posmrtno življenje, druge v ponovno rojstvo, spet tretje pa menijo, da se zavest konča s smrtjo telesa. Tudi sodobna znanost poskuša razumeti zavest in delovanje možganov, vendar na vprašanje o obstoju posmrtnega življenja ne more dati dokončnega odgovora.

Namen te raziskovalne naloge je predstaviti, kako so ljudje skozi zgodovino razumeli pojem duše, kakšni so pogledi različnih religij in kultur na posmrtno življenje ter kako se tega vprašanja loteva znanost. S tem želim pokazati, da gre za kompleksno temo, ki povezuje vero, filozofijo in znanstveno razmišljanje.

Vsekakor pa je potrebno poudariti, da je razlika v pojmovanju med onostranstvom in posmrtnim življenjem. Posmrtno življenje se nanaša izključno na življenje po smrti in je poudarek na tem, kaj se zgodi z osebo oz. dušo po smrti. Gre za stanje ali nadaljevanje obstoja po smrti. Medtem ko ima pojem onostranstvo širši pomen in zajema vse, kar leži izven fizičnega sveta. Je celoten duhovni ali nefizični prostor. Kljub temu se pojma med sabo pogosto prepletata.

Hipoteze:

H 1: Večina anketirancev verjame v posmrtno življenje.

H 2: Ženske bolj verjamejo v posmrtno življenje kot moški.

H 3: Večina anketirancev ni poskusilo komunicirati z onostranstvom.

H 4: Manjšina anketirancev vrednoti delo medija kot zelo verodostojno.

H 5: Anketiranci z višjo izobrazbo (od VI/1 do VIII/2) ne verjamejo v posmrtno življenje.

2 PREGLED OBJAV

2.1 POJEM DUŠE SKOZI ZGODOVINO

Duhovno razsežnost človeka običajno imenujemo duša in predstavlja sfero bivanja, ki nam jo razum ne pusti razvstiti k telesu, saj je od njega popolnoma drugačna. Tako se je skozi zgodovino razvilo veliko opredelitev, razlag in različnih pogledov te duševne človeške razsežnosti (30). Pojem duše je eno najstarejših vprašanj človeškega razmišljanja. Ljudje so že v pradžini spraševali, kaj daje človeku življenje, zavest in osebnost. Dušo so pogosto razumeli kot nekaj nevidnega, kar loči bitje od mrtvega. Razumevanje duše se je skozi zgodovino spreminjalo glede na kulturo, vero in razvoj znanosti (32).

V prazgodovini so ljudje verjeli, da ima vsak človek dušo, ki po smrti zapusti telo. To lahko sklepamo iz grobnih podatkov, saj so mrtvi pogosto dodajali predmete za posmrtno življenje.

V starem Egiptu so poznali več delov duše, med njimi ka (življenjska sila) in ba (osebnost). Verjeli so, da duša živi naprej, zato so mumificirali trupla (26).

Stari Grki so veliko razmišljali o duši. Filozof Platon je menil, da je duša nesmrtna in obstaja že pred rojstvom. Telo je po njegovem mnenju le začasno bivališče duše (4).

Aristotel pa je učil, da je duša povezana s telesom in daje živim bitjem sposobnost gibanja, čutenja in razmišljanja (3).

Danes izraz duša zamenjujejo pojmi kot so zavest, duševno, mentalno, psihično. Tako na področju sodobne nevroznanosti kot kognitivne znanosti potekajo številne raziskave na tem področju (30).

2.2 POGLED RAZLIČNIH SVETOVNIH RELIGIJ NA POSMRTNO ŽIVLJENJE

Religije imajo pomembno vlogo v življenju ljudi. Ne pomagajo le pri iskanju odgovora na vprašanje o obstoju življenja, ampak tudi oblikujejo družbene norme. Poleg tega pa spodbujajo solidarnost, sočutje in moralno odgovornost v družbi.

Posmrtno življenje pomeni prepričanje, da se življenje ne konča s smrtjo telesa. Skoraj vse religije in kulture imajo svoj razlog, kaj se zgodi z dušo ali zavestjo po smrti. Ta verovanja so vplivala na običaje, obrede in način življenja ljudi po vsem svetu (37).

Hinduizem je ena izmed najstarejših religij na svetu, po številu vernikov pa je tretja svetovna religija. Nastala je okoli 2000 pred našim štetjem v Indiji, kjer je še vedno prevladujoča religija. Sistem kast je še vedno vpliven, razdelitev pa je znosna ravno zaradi prepričanja, da v ljudeh biva večna duša (atman), ki se po moralnem zakonu (karmi) v vesolju milijonkrat ponovno rojeva (reinkarnira) v različnih oblikah. V hinduizmu tako verjamejo, da vsak posameznik živi večkrat. Smrt ni konec življenja, ampak samo ločitev duše od telesa, ker medtem ko telo umre, duša nadaljuje svojo večno pot. Da bi se duša lahko osvobodila telesa in nadaljevala svojo pot, je potrebno telo zažgati. Hindujski verjamejo, da se bodo, dokler si skozi grehe in nepopolnosti prislužimo karmo, ponovno utelešali v katerikoli obliki (rastlinski, živalski ali človeški). Bivanje v človeški utelešenosti je najpomembnejši od obstojev, ker si le v njem lahko pridobivamo dobro, karmo. Namen življenja v hinduizmu ni doseči življenja po smrti, ampak je osvoboditi dušo tako, da se prekine zli cikel rojstva, smrti in ponovnega rojstva, kar pa je seveda težko doseči (24).

Zgodovinsko se je budizem začel v 5. stol. pr. n. š., ko je Siddharta Gautama dosegel razsvetljenje in postal Buda. Njegovi nauki so temelj budizma. Temelj njegovega nauka predstavljajo štiri plemenite resnice. V zadnji resnici je Buda pokazal pot, ki jo mora ubrati vsak, ki se želi otresti bolečine in okusiti stanje večne blaženosti (nirvano), to je konec cikla zaporednih vnovičnih utelešenj reinkarnacij. Buda je menil, da ni trajnosti v ničemer, zato so tudi duša in bogovi samo začasne pojavne oblike. Budizem priznava realnost mističnega stanja (nirvane), ki ni čisti nič, temveč je področje, kjer človek doseže

svoje končno stanje. V budistični reinkarnaciji se notranji jaz ne reinkarnira, ampak se reinkarnirajo samo psihični ostanki. Budizem temelji na prepričanju, da duša po smrti izgubi svojo individualnost in se spoji z nečim večjim (24).

Judovstvo je najstarejša med tako imenovanimi zahodnimi religijami. Iz judovstva se je razvilo krščanstvo, posredno pa še islam in bahaizem. Stara zaveza, še posebno zakon Tore (razodetje, ki je bilo po judovskem izročilu dano Mojzesu), velja za osnovo judovstva. Judovska apokaliptična literatura (165 pr. n. št.–120 n. št.) govori o ognjenem očiščenju sveta zla, po katerem bodo pravični vstajeni v nov očiščen svet. Življenje po smrti je bilo v judovstvu opisano kot nadaljevanje bivanja v šeolu, temačni jami, kjer se brez sodbe v skupnem bivanju v večnosti znajdejo tako pravične kot zle duše. Če oseba, ki je povzročala zlo za svoja dejanja, ni odslužila kazni, bodo to kazen odplačevali njegovi oziroma njeni otroci. Duše v šeolu ne častijo boga, odvzeta jim je materialna posest, modrost in kakršnokoli vedenje o dogajanju izven šeola oziroma na Zemlji. Bivanje po smrti je prepuščeno melanholični neaktivnosti oziroma stanju večnega sna. Nebesa so v hebrejski bibliji bivališče boga, pekel oziroma gehena pa je omenjena kot dolina južno od Jeruzalema. To je bil kraj, kjer so prebivalci, ki so tam bivali pred Izraelci, bogu molohu žrtvovali svoje otroke, pokopavali zločince in sežigali smeti (24).

Judovstvo se manj osredotoča na posmrtno življenje, bolj pa na življenje tukaj in zdaj. Kljub temu nekateri Judi verjamejo v svet, ki pride (Olam Ha-Ba) in vstajanje mrtvih ob koncu časov (15).

Krščanska vera temelji na zgodbi, po kateri naj bi bil Jezus iz Nazareta (kasneje Kristus) zaradi vere, ki jo je razglašal, križan, njegovi zgodnji privrženci pa strogo preganjani. Po krščanski ideologiji naj bi bog poslal svojega sina Kristusa, da se žrtvuje in umre zato, da bo odrešil vse ljudi in jih ob smrti popeljal v večno življenje. Med predstavniki krščanske vere velja prepričanje, da bodo vsi, ki želijo sprejeti boga za vladarja svojega življenja odrešeni. Zgodbo o Kristusovem vstajenju od mrtvih kristjani razumejo kot usmeritev in dokaz, da nas po smrti čaka prehod v novo življenje z bogom. Pred tem jih čaka poslednja sodba, kjer se bodo ljudje ločili na tiste, ki so ravnali po dobroti in po milosti, od tistih, ki so delali slabo. Glede na svoja dejanja v življenju na Zemlji odpotujejo naprej v nebesa

in pekel. Kadar kristjani govorijo o svojem novem življenju oziroma o vstajenju uporabljajo tudi besedo »poveličanje«, saj verjamejo, da bo staro telo poveličano in v polnosti živo v nebesih in na novi zemlji. V krščanstvu se ločita naravno, to je meseno, in duhovno telo, pri čemer gre ob smrti pravičnih v novo bivanje v nebesih le duhovno telo oziroma duša. Glavni temelj krščanske vere je verovanje v Jezusa Kristusa, ki ga je kot svojega sina poslal bog in je po smrti na križu ponovno oživel oziroma vstal od mrtvih. Takrat je po krščanskem prepričanju napovedal svoj ponovni prihod, ki bo sovpadal s sodbo človeštvu, po kateri bodo pravični zveličani v novo življenje na novi zemlji, to je v božjem kraljestvu nebesih ali Svetem Jeruzalemu (24).

Islam se je zgodovinsko začel v 7. st. v Arabiji z Mohamedom, ki je zatrjeval, da je pri štiridesetih doživel versko izkustvo videnja nadangela Gabrijela, kar ga je prepričalo, da je bil človeški posrednik Korana oziroma božjega (Alahovega) razodetja. Vera v posmrtno življenje (akhirah) je ena od temeljev muslimanske vere. Življenje po smrti si predstavljajo kot telesno življenje. Mrtve je potrebno pokopati, še preden začne truplo razpadati, saj muslimani verujejo, da bodo ta trupla na sodni dan obujena v novo življenje. Ločitev duše od telesa je za pravične duše lahkotna, medtem ko je to za zle duše nasilen trenutek (24).

V islamu verjamejo, da po smrti sledi sodni dan. Bog (Alah) presodi človekova dejanja. Pravično pridejo v raj (Džana), nepravični pa v pekel (Džahannam) (21).

Pogledi na posmrtno življenje so zelo različni, vendar imajo skupno željo po razumevanju smrti in smisla za življenje. Ta prepričanja pomagajo ljudem sprejemati smrt, spoštovati življenje in slediti moralnim vrednotam.

2.3 ZNANSTVENI PRISTOPI IN RAZISKAVE O POSMRTNEM ŽIVLJENJU

Znanost temelji na opazovanju, merjenju in dokazih. Ker posmrtno življenje ni neposredno opazno, ga znanost ne more potrditi ali ovreči na enak način kot naravne pojave. Kljub temu so znanstveniki preučevali izkušnje ob smrti, delovanje možganov in zavest, da bi bolje razumeli, kaj se zgodi ob umiranju (12).

Nekateri ljudje, ki so bili klinično mrtvi ali zelo blizu smrti, poročajo o posebnih izkušnjah, kot so občutek zapuščanja telesa, tunel s svetlobo, občutek miru, srečanja z umrlimi. Znanstveniki trdijo, da so te izkušnje povezane z delovanjem možganov v skrajnih razmerah, na primer pomanjkanjem kisika (11).

Nevrologija preučuje možgane in živčni sistem. Raziskave kažejo, da so misli, spomini in zavest povezani z delovanjem možganov. Ko možgani prenehajo delovati, se po znanstvenem mnenju konča tudi zavest. Znanost zato večinoma razlaga doživetja ob smrti kot biološke procese, ne kot dokaz posmrtnega življenja.

Znanstveni pristopi poskušajo razložiti izkušnje ob smrti z delovanjem možganov in psihološkimi procesi. Do danes ni znanstvenega dokaza, da bi posmrtno življenje obstajalo, vendar raziskave pomagajo razumeti, kako ljudje doživljajo smrt. Vprašanje posmrtnega življenja tako ostaja odprto in povezano tudi z osebnimi prepričanji.

2.4 KOMUNIKACIJA Z UMRILIMI

Veliko posameznikov se težko sooči z izgubo bližnjega. Pogosto iščejo načine, kako bi ohranili občutek povezanosti s preminulo osebo ali kako bi njeno prisotnost vsaj simbolno podaljšali. Najzahtevnejše je soočanje z nenadno izgubo, saj tak dogodek pogosto sproži občutke obžalovanja in razmišljanja o trenutkih, ki jih z osebo ne bomo več mogli doživeti. Prav ta neizrečena ali neuresničena doživetja posameznike pogosto vodijo k želji po še zadnjem simbolnem stiku z umrlim – po priložnosti, da se poslovijo ali izrazijo misli, ki jih prej niso uspeli.

Mnogi oporo pri soočanju z izgubo najdejo v veri, drugi pa se zatekajo k različnim oblikam iskanja načinov, kako vzpostaviti stik z umrlim ali ga vsaj čim dlje ohraniti. Nekateri izmed teh pristopov je predstavljenih v nadaljevanju.

2.4.1 SPIRITIZEM

Spiritizem je družbeno versko gibanje, ki se osredotoča na komunikacijo s posmrtnim življenjem in mediji. Obravnava, kdo smo, od kod prihajamo, kam gremo po smrti, torej razlago za naš obstoj (13). »Spiritizem« je bil rezultat raziskave Allana Kardeca, francoskega učitelja, ki je začel preučevati nepojasnjene pojave, ki so se dogajali v petdesetih letih 19. stoletja v Parizu. Tako je raziskal nenavaden pojav »turning-tables«, kjer so se mize premikale in vrtele brez posredovanja kogarkoli. Allan in njegovi sodelavci so se leta pogovarjali z duhovi. Tako je dobil podatke o posmrtnem življenju, bogu, reinkarnaciji in napisal knjigo »The Spirits Book«. Medtem ima Sveto pismo svoje mišljenje glede komuniciranja z mrtvim (npr. »naj se pri tebi ne najde nihče, ki bi se obračal na spiritistične medije«- 5 Mojzesova 18:10-12). Tako sveto pismo pravi, da kdorkoli ki bi se ukvarjal z delom spiritizma, ne bo prišel v nebeško kraljestvo (33).

2.4.2 MEDIJI (DUHOVNI POSREDNIKI)

Mediji so ljudje, ki imajo močno razvito intuicijo ter želijo premostiti prepad med fizičnim in duhovitim svetom. So osebe, ki se povežejo z dušami, ki so zapustile fizično raven, pa tudi z drugimi nefizičnimi inteligencami. Poimenujemo jih inteligence eteričnega sveta. Medij se zna uglasiti na njihovo frekvenco in tako posredovati informacije. So kot telefoni, ki se povezujejo z duhovnim svetom. Ne morejo poklicati vsakogar, vendar samo tiste, ki so pripravljeni komunicirati. Posameznik lahko intuitivno zaznava ljudi, kraje ali situacije, vendar še to ne pomeni, da je oseba medij, le-to se lahko razvije kasneje (7).

Medijstvo je veščina, ki zahteva znanje, prakso in predanost. Tudi tisti, ki se rodijo z darom, morajo obvladovati tehniko medijstva – razločevati med psihičnim in medijskimi informacijami ter interpretacijo simbolov. Z rednim treningom medij pogloblja povezavo z duhovnim svetom, krepi svoje »clair« sposobnosti (tj. oblika sprejemanja informacij iz onostranstva – preko sluha, vida, zavedanja, čutenja, vonja ali okusa), razvija odnos z duhovnimi vodniki, uči se vzpostavljati povezave z duhovnimi komunikatorji in izpopolnjuje razumevanje simbolov in sporočil (7).

Čeprav ima vsak medij svoj slog, običajno ločimo dve kategoriji:

- Mentalno medijstvo, kjer duh uporablja svojo energijo, medij pa zaznava informacije, ki mu jih razkrije. Večina individualnih medijskih branj poteka na ta način. Gre za sodelovanje med medijem in inteligencami eteričnega sveta, ki posredujejo sporočila.
- Fizično medijstvo, kjer duh uporablja energijo medija, da ustvari fizične pojave, ki jih lahko vidijo vsi prisotni. Sem spadajo avtomatizem, trans glasovi in pojav ektoplazme. Gre za redkejšo in zahtevnejšo obliko medijstva (7).

V medijskih seansah udeleženci večinoma pričakujejo, da bodo slišali bližnjo osebo, ki je preminula. Ta proces lahko vključuje usmerjanje energij in vibracij duhovnih vodnikov in duše preminulega. Pogovori z dušami so vedno različni, od tolažb do priznanj (23). Te seanse so dajale ljudem veliko upanje, da smrt ni dokončen konec.

Mediji so tudi trdili, da njihove sposobnosti niso nadzorovane zavestno, temveč da duhovi delujejo preko njih. Zaradi tega je večina medijev padlo v stanje podobno transu. To stanje bi omogočilo lažjo komunikacijo z onostranstvom, vendar hkrati sprožilo dvome o resničnosti teh pojavov (39).

Znanstveniki še vedno opozarjajo, da mediji niso dovolj zanesljiv vir podatkov o posmrtnem življenju ali obstoju duhov. Pojave, ki jih mediji vidijo, slišijo ali občutijo, znanost pogosto pojasnjuje s psihološkimi procesi, kot sta domišljija ali vpliv čustev (25).

V 19. stoletju sta v New Yorku sestri Fox (Margret in Kate) prvič javno poročali o komunikaciji z duhovi, preko trkanja »knocking«. Trdili sta, da duše odgovarjajo z zvoki. Ta dogodek se pogosto šteje za začetek spiritizma (1).

2.4.3 SAMODEJNO PISANJE

Samodejno pisanje je tehnika, ki izhaja iz spiritizma in se uporablja za prejemanje sporočil iz podzavesti ali, po prepričanju spiritusov, iz sveta duhov. Pri tej metodi oseba drži pisalo ali svinčnik in piše besede ali stavke, ne da bi jih zavestno nadzorovala (roko s pisalom naj bi vodil duh umrle osebe). Rezultat naj bi bilo sporočilo, ki izvira iz višjega jaza, duhov ali nezavednega uma.

Samodejno pisanje je postalo znano predvsem v 19. stoletju, v času začetkov spiritizma. Mediji so med seansami poudarjali, da duhovi preko njih pišejo besedila brez zavestnega nadzora. Pisanje je lahko potekalo hitro, neenakomerno ali v obliki, ki je pisec ni prepoznal za svojo (38).

V praksi samodejno pisanje ni omejeno le na spiritizem. Psihologi in raziskovalci so opazili, da lahko tehnika služi kot način raziskovanja podzavesti. Med pisanjem človek pogosto izrazi misli, ki jih zavestno ne bi opazil, kar lahko pomaga pri kreativnem izražanju, pisanju poezije ali reševanju notranjih konfliktov (6). Občutek, da pisec nima nadzora, je lahko posledica globoke osredotočenosti ali sproščenega stanja zavesti.

Danes se samodejno pisanje pojavlja v različnih kontekstih (osebna duhovna praksa, tehnika samoraziskovanja, sprostitve). V šolskem in znanstvenem pogledu pa se predvsem obravnava kot psihološki ali kulturni pojav.

2.4.4 SANJE IN VIZIJE

Sanje so misli, slike in občutki, ki se pojavljajo med spanjem, najpogosteje v fazi globokega spanja, imenovani REM-spanje. Vsi ljudje sanjamo, vendar se sanj ne spomnimo vedno. V sanjah se lahko pojavijo vsakdanji dogodki, pa tudi nenavadne ali domišljjske podobe, ki v resničnem življenju niso mogoče. Znanstveniki menijo, da sanje pomagajo možganom pri obdelavi spominov, čustev in učenja.

Sanje so pojav, ki se pojavlja med spanjem, ko so možgani zelo aktivni. V sanjah se v možganih pojavljajo slike, misli in čustva, ki so lahko popolnoma domišljjska ali pa vezana na naše resnično življenje.

Sanje nam lahko pomagajo pri obdelavi spominov, čustev in učenja, ali pa nas popeljejo v popolnoma domišljjski svet (29).

Najpogosteje se sanje pojavijo, ko smo v fazi globokega spanja, imenovanega REM-spanje. V tem spanju se dogajajo intenzivne sanje, naše oči se hitro premikajo in telo postane začasno paralizirano. Med spalnim ciklom naj bi doživljali REM-spanje 10-90 min (10).

Nekateri ljudje menijo, da imajo sanje poseben pomen oziroma vizije, ki nam nekaj sporočajo. Na primer, če sanjamo čebele, naj bi to pomenilo, da se nam bo zgodilo nekaj lepega, če pa sanjamo meduzo, naj bi to pomenilo, da bomo v naslednjih dneh v nevarnosti. Tako naj bi imela vsaka žival, predmet ali oseba v naših sanjah svoj pomen (35).

2.4.5 »OUJJI BOARD«

Ouiji board (ouija tabla) je posebna plošča, ki jo nekateri ljudje uporabljajo za domnevno sporazumevanje z duhovi ali za iskanje odgovorov na vprašanja. Na njej so zapisane črke abecede, številke ter besedi »da« in »ne«. Uporabniki položijo prste na majhen kazalec, imenovan planšeta, ki naj bi se premikal po tabli in kazal odgovore. Zaradi tega je ouija tabla pogosto povezana z nadnaravnimi pojavi in skrivnostmi (36).

Zgodovina ouija table je delno skrivnostna. Nekateri raziskovalci menijo, da njeni začetki segajo v starodavno Kitajsko, kjer so že okoli leta 1100, v času dinastije Song, uporabljali metodo prerokovanja, imenovano *fuji* ali »pisanje s planšeto«. Pri tem so med obredi uporabljali premikajoč se kazalec, s katerim naj bi duhovi sestavljali sporočila. Ta način je podoben delovanju današnje ouija table, kjer se s kazalcem izpisujejo črke in odgovori (18).

Vendar ta povezava z antično Kitajsko ni dokončno dokazana. Večina znanstvenikov se strinja, da se je ouija tabla sprva pojavila konec 19. stoletja v Združenih državah Amerike, sprva kot družabna igra. Ljudje so jo takrat zaradi zelo razširjenega zanimanja za spiritizem začeli povezovati s stikom z duhovi umrlih.

Čeprav ni bila ustvarjena kot nevaren predmet, je skozi čas dobila skrivnosten sloves.

Znanstveniki razlagajo delovanje ouija table s psihološkim pojavom, ki se imenuje ideomotorični učinek. To pomeni, da ljudje nezavedno premikajo planšeto z zelo majhnimi gibi mišic, ne da bi se tega zavedali. Raziskave so pokazale, da kadar udeleženci ne vidijo table, odgovori niso smiselni, kar dokazuje, da gibanje ne povzročajo duhovi, temveč ljudje sami (16).

Krščanstvo ima do ouija table večinoma odklonilen odnos. Mnogi kristjani verjamejo, da

poskusi komunikacije z duhovi niso v skladu s krščanskim naukom. Sveto pismo opozarja, naj se ljudje ne obračajo na duhove ali vedeževalce, temveč naj zaupajo Bogu. Zaradi tega številne krščanske skupnosti menijo, da uporaba ouiija table ni primerna (17).

Kljub znanstvenim razlagam in verskim opozorilom se ouiija tabla še danes pogosto pojavlja v filmih, knjigah in igrah, kjer je predstavljena kot nevaren ali skrivnosten predmet. Zaradi tega ostaja zanimiva tema, saj povezuje psihologijo, zgodovino, vero in človekovo radovednost do neznanega (36).

2.4.6 ZNAKI IZ OKOLJA

Komunikacija z umrlimi se pogosto kaže skozi subtilne znake v našem okolju, ki jih lahko zaznamo z različnimi čutili ali kot notranje občutke. Ti znaki nas spomnijo, da so ljubljene osebe na neki način še vedno prisotne.

Eden najpogostejših načinov je nenaden in znan vonj, na primer parfum, hrana ali cvet, povezan z ljubljeno osebo. Vonj je tesno povezan s spomini in lahko služi kot čutni opomnik skupnih trenutkov. Poleg vonja se pogosto pojavljajo tudi sanje o umrlih, ki so lahko zelo žive in prinašajo občutek močne povezanosti ter notranji mir (31).

Znaki so lahko tudi fizične narave. Nenadne spremembe temperature, kot je hlad ali toplota v prostoru brez očitnega razloga, lahko nakazujejo prisotnost duha, še posebej na mestih, ki imajo čustveno ali osebno vrednost. Podobno lahko občutimo prisotnost ljubljene osebe, tudi če je ni mogoče videti – občutek, da sedi poleg nas ali stoji blizu, je pogosto opisan kot zelo pomirjujoč (31).

Zaznavanje lahko vključuje tudi sluh, na primer šepetanje, znane fraze ali celo klic po imenu, kar daje občutek, da je oseba blizu. Predmeti, ki se pojavijo na nenavadnih mestih, kot so fotografije, nakit ali drugi osebni predmeti, so lahko subtilna sporočila. Električne motnje, na primer luči ali televizorji, ki se vklopijo ali ugasnejo sami, prav tako veljajo za možne znake prisotnosti (5).

Nekateri ljudje občutijo tudi dotik ali božanje, kot nežno potegovanje po rami, kar prinaša občutek tolažbe. Znaki se lahko pojavijo tudi skozi naravo – nenavadno vedenje živali, metulji ali ptice, ki se pojavijo na poseben način, lahko delujejo kot sporočila. Včasih ni

potrebe po zunanjih znakih, saj lahko notranji občutek ali intuicija pove, da je ljubljena oseba blizu, kar prinaša mir in potrditev (5).

Dodatni znaki se kažejo skozi številke ali ponavljajoče se vzorce, kot so 11:11 ali 222, ki jih mnogi interpretirajo kot subtilna sporočila. Tudi glasba ima lahko poseben pomen – predvajanje določene pesmi ali melodije ob pravem trenutku lahko sproži občutek prisotnosti. Nenavadno vedenje živali ali pojav ljubljenih stvari, kot so najljubši predmeti ali ime umrle osebe, lahko prav tako služi kot znak, da smo še vedno povezani z njimi (22).

Takšni znaki so pogosto subtilni, a pomenljivi. Zaznavanje znakov iz okolja nam omogoča, da ohranimo stik z ljubljenimi, čeprav so fizično odsotni, in prinašajo občutek tolažbe, miru in bližine.

2.4.7 GHOSTS HUNTING (lovec na duhove)

»Ghost hunting« oziroma lov na duhove je dejavnost, pri kateri posamezniki ali skupine poskušajo raziskovati domnevne nadnaravne pojave, kot so duhovi ali prikazni. Ljudje, ki se s tem ukvarjajo, verjamejo, da se duhovi lahko pojavljajo na določenih krajih, na primer v starih hišah, gradovih, zapuščenih stavbah ali krajih, kjer so se v preteklosti zgodili pomembni dogodki. Ghost hunting je danes zelo priljubljen predvsem zaradi televizijskih oddaj, videov na spletu in družbenih omrežij.

Lov na duhove ima korenine v 19. stoletju, ko so se ljudje začeli bolj zanimati za spiritizem in poskuse komuniciranja z duhovi umrlih. Takrat so potekale seanse, pri katerih so uporabljali različne pripomočke, da bi dokazali prisotnost duhov. Danes se ghost hunting pogosto predstavlja kot mešanica raziskovanja, zabave in zanimanja za neznano (27).

Pri ghost huntingu se uporabljajo različne aparature, s katerimi poskušajo zaznati nenavadne pojave. Ena najpogostejših naprav je kamera ali video kamera, s katero lovci na duhove snemajo prostore v upanju, da bodo ujeli nenavadne sence ali oblike. Pogosto uporabljajo tudi diktafone za snemanje zvokov, saj verjamejo, da se duhovi lahko oglašajo s šepeti ali glasovi, ki jih človeško uho ne zazna takoj.

Druga pogosto uporabljena naprava je merilnik elektromagnetnega polja (EMF), ki meri električna polja v prostoru. Nekateri ghost hunterji menijo, da duhovi povzročajo spremembe v teh poljih. Uporabljajo tudi termometre ali toplotne kamere, saj naj bi se ob prisotnosti duha temperatura nenadoma znižala. Znanstveniki pa opozarjajo, da so takšne spremembe lahko posledica naravnih vzrokov, kot so prepihi, električne naprave ali razlike v temperaturi prostora (14).

Pomembno je poudariti, da znanost ghost hunting obravnava zelo kritično. Večina znanstvenikov meni, da ni zanesljivih dokazov o obstoju duhov in da je mogoče večino opaženih pojavov razložiti s psihologijo, domišljijo, strahom ali naravnimi pojavi. Kljub temu ghost hunting ostaja priljubljena tema, saj ljudi že od nekdaj zanima skrivnostno in nepojasnjeno.

2.4.8 EVP (ELETRONIC VOICE PHENOMENA)

Eletronic voice phenomena (EVP) so zvoki ali glasovi, ki jih ljudje snemajo na elektronskih napravah, na primer na diktafonih ali digitalnih snemalnikih, in za katere verjamejo, da prihajajo iz sveta duhov. Ti zvoki so pogosto tiho šepetanje, glasovi ali kratki stavki, ki jih snemalci ne slišijo med samim snemanjem.

EVP so postali znani v 20. stoletju, predvsem v 1950-ih in 1960-ih, ko so raziskovalci in amaterji začeli snemati zvoke v praznih prostorih ali na grobiščih. Trdili so, da so ti glasovi sporočila umrlih, ki jih običajni človeški sluh ne zazna (19).

Pomembno je tudi razumeti, da znanost teh pojavov ne priznava kot dokaz za duhove. Večina raziskovalcev meni, da so ti glasovi naključni ali posledica elektronskih motenj.

EVP se danes uporabljajo predvsem v popularni kulturi, paranormalnih raziskavah in kot zanimiv eksperiment za ljudi, ki jih zanima življenje po smrti ali komunikacija z onostranstvom. Čeprav mnogi verjamejo v resničnost teh posnetkov, znanstvena razlaga ostaja, da gre predvsem za naključne zvoke in subjektivne interpretacije (9).

3 METODE DELA

Pri raziskovanju teme komunikacije z umrlimi sem uporabila več različnih metod dela, s katerimi sem želela pridobiti čim širši in bolj uravnotežen vpogled v obravnavano področje. Izvedla sem intervju z medijem, s katerim sem pridobila neposreden vpogled v osebne izkušnje in razumevanje prakse. Poleg tega sem izvedla anketo, s katero sem raziskala stališča in prepričanja anketirancev o tej temi.

Empirične podatke sem dopolnila s pregledom spletne literature in strokovnih ter poljudnih spletnih člankov, ki obravnavajo komunikacijo z umrlimi z različnih vidikov. Na podlagi zbranih informacij sem podatke analizirala, jih med seboj primerjala ter oblikovala najbolj prepričljivo in utemeljeno teoretično razlago obravnavane tematike.

3.1 INTERVJU Z MEDIJEM

V okviru raziskave sem izvedla intervju z medijem, gospo Špelo Podvratnik, ki se s tovrstnimi zaznavami sooča že od otroštva. Opisala je svoje prve izkušnje, ki so se pojavile v zgodnjih letih, ko jih še ni razumela in jih je pogosto doživljala z zmedenostjo ter strahom. V obdobju najstništva so se te zaznave okrepile, hkrati pa se je začela bolj zavedati odzivov okolice, kar je močno vplivalo na njo.

V pogovoru je podrobneje razložila, kako poteka njena komunikacija z umrlimi. Pojasnila je, da zaznave prejema na različne načine, kot so občutki in misli, ki jih nato interpretira. Omenila je tudi, da pri svojem delu uporablja seanse in da se po takšnih stikih zavestno »očisti«, saj meni, da je skrb za lastno energijsko ravnovesje ključna za njeno dobro počutje.

V intervjuju je spregovorila tudi o svojem sedanjem življenju, v katerem je svoje izkušnje sprejela in jih razume kot del sebe. Poseben poudarek je namenila temu, kako se sooča z mnenji drugih ljudi – tako s skepticizmom kot tudi s podporo. Poudarila je, da so jo izkušnje skozi leta naučile notranje trdnosti, razumevanja različnih pogledov ter pomembnosti osebnega ravnovesja pri delu z občutljivo tematiko, kot je komunikacija z umrlimi.

Kako ste postali medij? Ali ste imeli kakšne posebne izkušnje, ki so vas usmerile na to pot?

Da bi odgovorila na to vprašanje, se moram vrniti v svoje otroštvo, zato nimam povsem natančnega odgovora – izhaja namreč iz tega obdobja. Že kot otrok sem imela obiske nekih duš, energij ali kakorkoli jih lahko poimenujem, ki si jih nisem znala razlagati. O tem sem se skušala pogovoriti s starši, vendar me niso mogli razumeti in so mi podali vsakdanjo razlago. To je pripeljalo do tega, da sem nekaj te energije zaprla. Tudi sama sem vedno skušala najti neko vsakdanjo razlago – da so bile to samo sanje, nič resnejšega ali z večjim pomen. Vse to je trajalo skozi celotno osnovno šolo, nato pa so se te energije v srednji šoli okrepile. Ker so me nadnaravne stvari zanimale, sem se po nasvetu prijateljice odločila, da obiščem vedeževalko. Ko sem jo obiskala, sem bila stara 17 let. Ob prvem stiku mi je nemudoma povedala, da imam dar. Sprva si nisem želela tega priznati in sem dvomila v njene besede. Vendar, ko sem začela razmišljati o vsem, kar se mi je v otroštvu dogajalo v povezavi z zaznavanjem teh energij, sem si težka priznala, da je to resnično in da je del mene. Potrditev svojega daru sem iskala tudi pri drugih osebah, ki so se ukvarjale z zaznavanjem energij, in vsi so potrdili to, kar sem se sama vedno bolj zavedala. Tako lahko rečem, da nisem postala medij, ampak sem nazaj priklicala to, kar sem že od nekdanj bila.

Ali se spomnite, kdaj ste prvič zaznali stik z onostranstvom?

Prvi stik z onostranstvom sem doživela, ko sem bila stara 6 ali 7 let. Duše so se mi najpogosteje pojavljale, ko sem šla spat, zato sem se zelo bala teme. Duš nikoli nisem videla, se spravi, nikoli ni stal kdo pred mano, ampak sem samo čutila prisotnost. Ko sem zaprla oči, so se mi začele kazati prikazni, zato sem jih sprva zamenjala za sanje. Pri sedmih letih se mi je pojavila neka punčka. Nisem vedela, kdo je, čutila sem le močno utripanje srca in bila sem zelo prestrašena. Ne spomnim se več, kakšno je bilo njeno sporočilo. Spomnim se le svojega strahu in prikazni. Strah, ki sem ga čutila ob prihodu duš, sem kasneje povezovala s strahom pred temo.

Ali ste se izobraževali ali usposabljali za delo medija?

Izobraževala se nisem. Ko mi je medij povedal, da imam dar, sem si na televiziji ogledala resnično oddajo Medij iz Long Islanda. Po ogledu si nisem mogla predstavljati, da bi bila to jaz, saj tega nisem čutila na enak način. Usposabljanja o načinu priklicevanja sporočil nisem obiskovala, sem pa poiskala pomoč pri tistih, ki so se s tem že ukvarjali. Ti so mi pokazali različne načine priklica sporočil, mi pomagali pri iskanju mojega načina prenosa energij in mi svetovali, kako naj se pri celotnem delu zaščitim, saj je lahko postopek zelo izčrpavajoč.

Kako bi opisali, kaj se zgodi po smrti oz. kaj se dogaja na drugi strani?

Velikokrat se razlaga, da imajo duše vzporedni svet, vendar to ne pomeni, da je ta svet identičen našemu. V tem svetu ni hiše ali stanovanja s prostori, kjer bi te duše živele. Duše obstajajo v svetu brez časa, brez prostora, v ljubezni, kot da bi dobili občutek, da bo vse v redu, da nič ni narobe in vedno govorijo iz miru, ljubezni. Duša v bistvu nima več telesa, so dejansko kot neke kroglice, ki nam lahko pokažejo svoje spomine in kakšne so bile. Je samo skupek energije, svetlobe.

Ali ste že kdaj dobili sporočila, ki bi potrdila reinkarnacijo ali ponovno rojstvo?

Ja, sem. Dejansko se to velikokrat zgodi pri kakšni materi, ki doživi spontani splav. Po navadi pride duša čez leta spet v to družino. Načeloma traja 50 do 70 let, da se duša ponovno utelesi.

Na kakšen način poteka komunikacija pokojnih?

Jaz teh energij nisem nikoli zaznala slikovno, in to me je zelo begalo. Morala sem imeti zelo veliko zaupanje v to, kar sem prejerala. Največ občutkov prejmem slušno, se pravi, da zaznam to, kar govorijo. Ko pa se pojavi slikovna informacija, se ta pojavi zelo hitro, kot nek preblisk in potem moram ugotoviti, kaj to predstavlja. Mediji zelo različno delujemo, vsak ima nek svoj najmočnejši dar.

Ali mislite, da lahko vsak človek razvije sposobnost onostranstva, ali je to samo dar?

Dejansko bi lahko. Vsak se rodi z odprtim kanalom, zato po navadi otroci vidijo duše.

Kanal se nekje med 6. in 7. letom zapre, ker se naučimo, da »to ni v redu«. Mislim, da je tukaj nek namen, ki ga mora posameznik začutiti in potem to tudi dejansko obuditi. Če je to tvoje poslanstvo, se lahko naučiš sporočila primerno interpretirati.

Kako pa veste, da je sporočilo resnično od pokojne osebe in ne od vaše podzavesti?

Kadar koli predajam sporočila, moram najprej prejeti dovoljenje od prejemnika. Ko pride stranka k meni, v svojem kanalu začutim, kdo je. Željo duše po prenosu sporočila zaznam telesno, v močno povečanem bitju srca. Takrat vem, da želi duša nekaj sporočiti. Tukaj za moj um ni prostora.

Ali ste že kdaj sodelovali v znanstvenih raziskavah?

Ne, nisem.

Ali obstajajo primeri, ko se informacije iz onostranstva lahko preverijo?

Da, to se je zgodilo, ko sem opravila energijsko čiščenje prostora. Stranka je želela, da se očisti otroška soba, saj so bili otroci ponoči zelo prestrašeni in niso mogli spati. Stranka ni našla vzroka za strah. Ob mojem obisku sem v prostoru zaznala dušo otroka, ki ni našla poti v onostranstvo. Kasneje je stranka raziskala zgodovino stavbe in odkrila, da se je na tem mestu leta 1830 utopil otrok v vodnjaku.

Ali ste kdaj napačno interpretirali sporočilo in kako ravnate v takšnih primerih?

Sporočila duš so vedno zelo simbolna, zato ne bi rekla, da se mi je to že kdaj zgodilo, ker vedno zaupam v to, kaj mi duša preda.

Kako priskrbite, da vaše delo ne povzroči čustvene škode ali lažnega upanja?

To je zame velik izziv. Pogosto se zanašam na svojo intuicijo. Ko mi duše predajo sporočilo, mi povedo, ali ga lahko predam naprej, kar pomeni, da ne povzročam lažnega upanja, in določene informacije moram zadržati zase. Pomembno je vedeti, kaj govoriš in kako sporočilo preneseš. Prav tako je treba začutiti, kdaj je primeren trenutek, da posameznika nežno potisneš čez rob, in kdaj ga je bolje božati z besedo. Zaenkrat mi to kar dobro uspeva, čeprav so zgodbe včasih res brutalne

Ali obstajajo primeri, ko ste vi zavrnilo komunikacijo z dušami in zakaj?

Ja. Imela sem primer, ko je žena dobila vizijo, da bi možu zelo pomagalo, če bi se pogovoril s pokojno mamo. Ko sem vstopila v kanal, sem začutila, da mož ni pripravljen biti tam. Zato sem mu povedala, da je bolje, če zaključiva, in običajno se strinjajo. V takih trenutkih se vedno dobro zaščitim.

Kako se spodate z močno čustvenimi odzivi ljudmi, ki iščejo stik z bližnjimi?

Moja formalna izobrazba me je pripeljala na delovno mesto delovne terapevke v domu za ostarele. Sedaj razumem, zakaj me je moja pot peljala k zdravstvu, saj sem tam pridobila veliko empatije, nekakšnega vpogleda, kako se delati z ljudmi. Te izkušnje so mi pomagale, da sem lahko danes, to kar sem. Imam tudi nek ritual, kjer se zaščitim. Določim čas in prostor, kjer bom delala seanse. Takrat je tudi moj kanal odprt. Ko s seansami zaključim, zaprem tudi kanal in ne nosim tega s sabo domov. Tudi to sem se morala naučiti, saj je delo močno vplivalo name in na mojo družino. Morala sem se naučiti, kateri občutki so dejansko moji in kateri občutki so posledica stika z dušo v onostranstvu.

Kakšen pa je odziv okolice na vaše delo?

Odziv okolice na moje delo mi ni pomemben. Najbolj me je skrbel odziv moje družine, mojih staršev in prijateljev. Ko sem se odločila, da pričnem slediti svojemu poslanstvu, sem prejela popolno podporo pri svojih bližnjih. Za vse ostalo mi je bilo vseeno. Vem, da je to nekaj, kar mi je bilo namenjeno in upam, da bom lahko to poslanstvo opravljala še mnogo let.

3.2 ANKETA

V anketi sem raziskovala, v kaj ljudje verjamejo in kakšen pogled imajo na posmrtno življenje, dušo in podobno. Anketni vprašalnik je vseboval 13 vprašanj. Anketiranci so bile osebe, starejše od 18 let. Na anketo se je odzvalo 184 ljudi. Nanjo so lahko odgovarjali preko spleta od 6. do 17. januarja 2026.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Zbrane podatke sem najprej sistematično uredila in razvrstila glede na vir (anketa, intervju in spletna literatura). Rezultate ankete sem prikazala v grafih (Microsoft Excel) ter jih prikazala v odstotkih, da sem lažje primerjala odgovore in prepoznala vzorce v razmišljanju anketirancev. Odgovore sem analizirala ter izpostavila najpogostejša stališča in morebitna odstopanja.

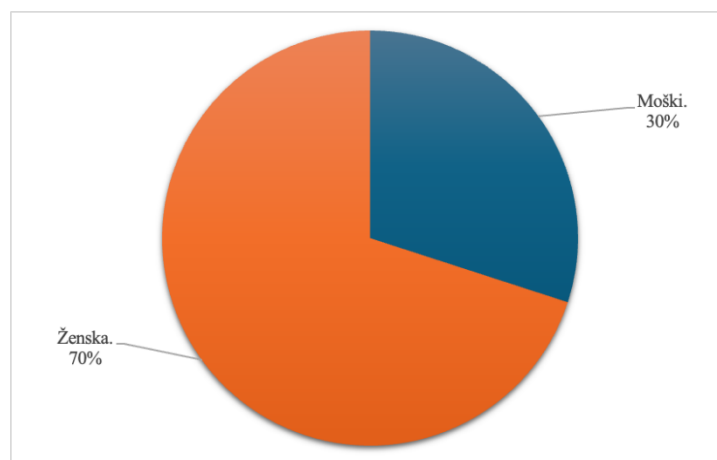
Intervju sem izvedla in ga zapisala, kar sem uporabila kot eden izmed osnovnih virov za nadaljnjo analizo raziskovalnega vprašanja.

Na podlagi primerjave vseh zbranih podatkov sem oblikovala sklepne ugotovitve in razvila teoretično razlago, ki se je izkazala kot najbolj prepričljiva glede na pridobljene informacije.

4 REZULTATI in DISKUSIJA

4.1 INTERPRETACIJA REZULTATOV ANKETE

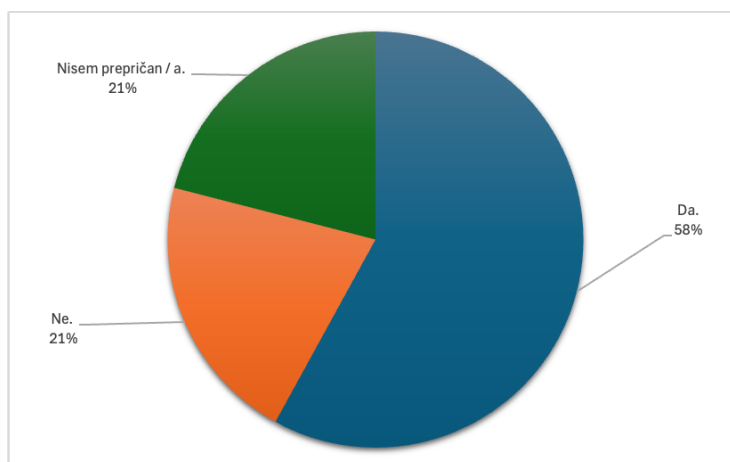
Anketo sam izvedla na spletni strani 1KA. Anketa je vsebovala 13 vprašanj, zaprtega in odprtega tipa. Reševale so jo polnoletne osebe. Anketa je bila dostopna preko spleta, kjer je bila objavljena 11 dni. Pri reševanju ankete je bila zagotovljena anonimnost. Na anketo se je odzvalo 184 ljudi, od tega je bilo 70 % žensk in 30 % moških.

Graf 1: Delež anketirancev glede na spol

V nadaljevanju so rezultati ankete predstavljeni vzporedno z diskusijo, in sicer grafično. Poleg tega so izpostavljene posamezne ugotovitve ter jasno označeno, katere hipoteze so bile potrjene in katere ovržene.

Vprašanje: Ali verjamete v posmrtno življenje?

Graf 2: Mnenje anketirancev o posmrtnem življenju

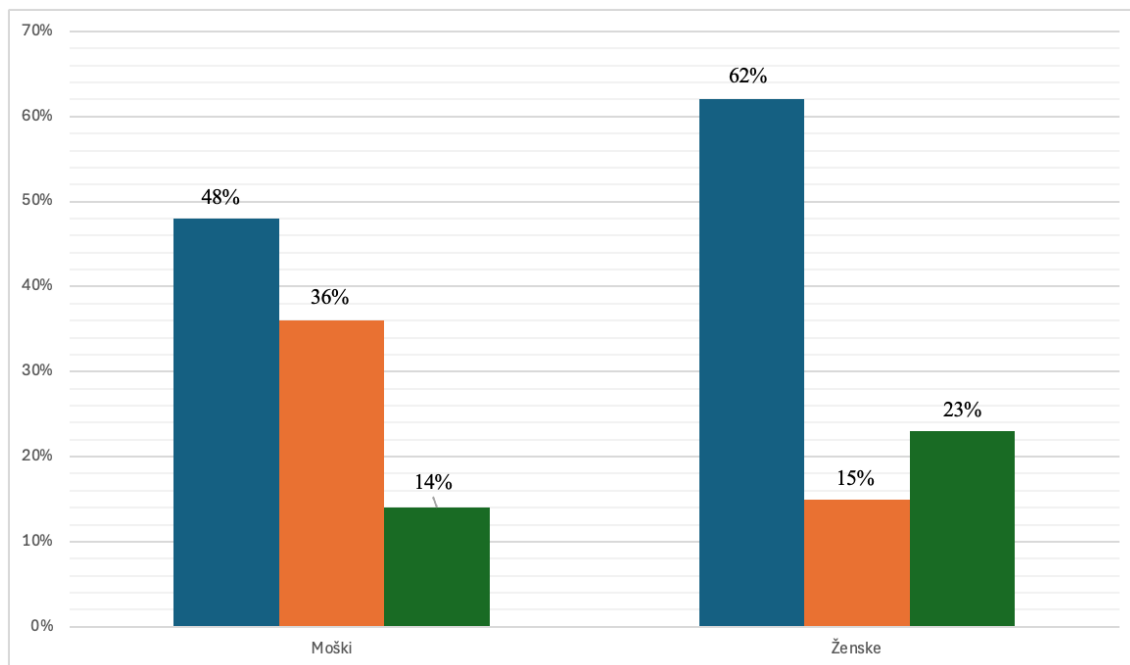
Graf prikazuje rezultat vseh anketirancev, ne glede na spol. 58 % anketirancev je odgovorilo, da verjame v posmrtno življenje, medtem ko je delež tistih, ki ne verjamejo ali niso prepričani, enak, to je 21 %.

Na podlagi rezultata iz vprašalnika, lahko prvo hipotezo, ki se glasi **Večina anketirancev verjame v posmrtno življenje** potrdim, saj jih 58 % verjame vanj. Dobljeni rezultat me je presenetil, saj sem pričakovala, da večina anketirancev ne bo verjela v posmrtno življenje.

Svoje rezultate sem primerjala z ugotovitvami širših slovenskih raziskav o religioznosti. Po podatkih Svetovne raziskave vrednot (40), ki vključuje tudi Slovenijo, v posmrtno življenje verjame približno 36 % Slovencev. Ta delež je v nasprotju z deležem, ki sem ga pridobila z anketo. To kaže, da moj vzorec verjetno ni reprezentativen za celotno slovensko populacijo, temveč odraža specifično skupino anketirancev, saj je 184 anketirancev na celotno populacijo Slovenije, zelo majhen vzorec.

Pri naslednjem grafu so predstavljeni rezultati na vprašanje o obstoju posmrtnega življenja glede na spol.

Graf 3: Mnenje anketirancev o obstoju posmrtnega življenja glede na spol

Na podlagi rezultatov ankete lahko drugo hipotezo, ki se glasi **Ženske bolj verjamejo v posmrtno življenje kot moški**, potrdimo. 62 % žensk, ki so sodelovale v raziskavi, je odgovorilo, da verjamejo v posmrtno življenje, medtem ko je bil ta delež pri moških 48 %. Čeprav razlika ni zelo velika, vseeno kaže na jasn vzorec, ki se ujema z ugotovitvami številnih drugih raziskav na področju religioznosti in duhovnih prepričanj.

Eden ključnih dejavnikov pri verovanju v posmrtno življenje je verska pripadnost. Raziskave že dalj časa ugotavljajo, da so ženske v povprečju bolj religiozne, pogosteje sodelujejo v verskih praksah in dajejo večji pomen duhovnosti. Ker je vera v posmrtno življenje sestavni del mnogih religij, je razumljivo, da se to prepričanje pogosteje pojavlja prav med ženskami.

Poleg religije ima pomembno vlogo tudi socializacija. Ženske so pogosto vzgojene v smeri večje čustvene odprtosti, skrbi za druge in razmišljanja o odnosih, življenju ter smrti. Takšna socializacija lahko spodbuja večje zanimanje za vprašanja smisla, minljivosti in nadaljevanja življenja po smrti. Moški pa so pogosteje vzgojeni v smeri racionalnosti, skepticizma in samostojnosti, kar lahko vodi do bolj zadržanega odnosa do

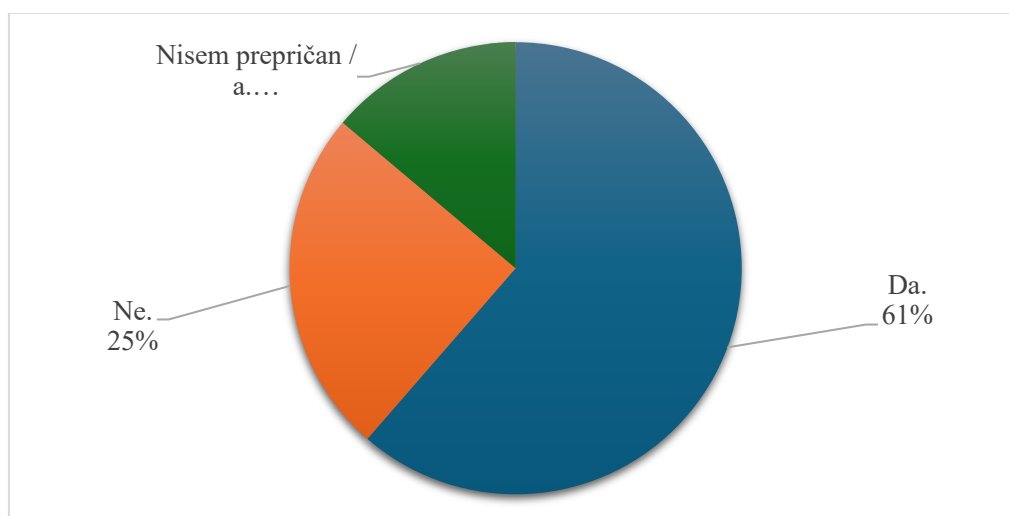
pojavov, ki jih ni mogoče znanstveno dokazati. To ne pomeni, da moški v posmrtno življenje ne verjamejo, temveč da so lahko bolj previdni ali kritični do takšnih prepričanj. Na verovanje v posmrtno življenje vplivajo tudi psihološki dejavniki. Nekatere študije kažejo, da duhovna prepričanja posameznikom pomagajo pri soočanju s strahom pred smrtjo, izgubo bližnjih in negotovostjo. Ker ženske v povprečju pogosteje izražajo in predelujejo čustva, je možno, da jim vera v posmrtno življenje predstavlja pomemben vir tolažbe in občutka smisla (34 in 28).

Pomembno je poudariti, da gre pri teh ugotovitvah za splošne trende, ne za pravilo. Veliko moških močno verjame v posmrtno življenje, prav tako obstaja veliko žensk, ki vanj sploh ne verjamejo. Na oblikovanje teh prepričanj vplivajo tudi starost, stopnja izobrazbe, kulturno okolje, osebne izkušnje ter družinsko ozadje.

Podobne rezultate navaja tudi Pew reaserch (8), ki ugotavlja, da ženske v številnih državah zunaj Evrope pogosteje kot moški verjamejo v različne oblike duhovnosti, na primer v duhove v naravi. To nakazuje, da razlika med spoloma ni omejena zgolj na zahodni kulturni prostor, temveč se pojavlja tudi globalno.

Kljub temu pa razlika v odstotkih med ženskami in moškimi ni zelo velika, kar kaže, da vera v posmrtno življenje ni izključno pogojena s spolom, temveč je rezultat prepleta verskih, družbenih, kulturnih in osebnih dejavnikov.

Vprašanje: Ali verjamete, da obstajajo duhovi ali duhovna bitja?

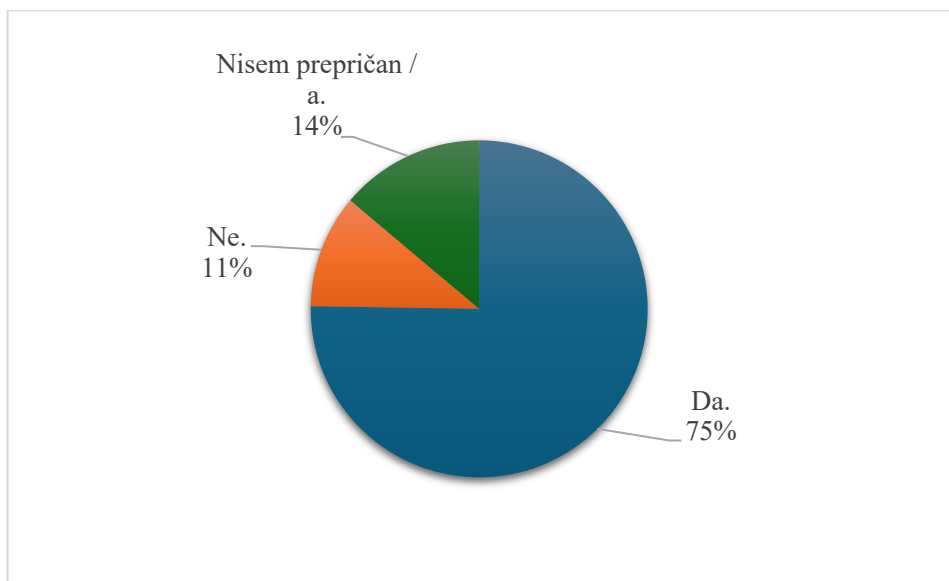

Graf 4: Mnenje anketirancev o obstoju duhov ali duhovnih bitij: Ali verjamete, da obstajajo duhovi ali duhovna bitja?

Večina anketirancev (62 %) je odgovorila z »da«, 25 % z »ne« in 14 % z »nisem prepričan/a«.

Na podlagi rezultatov lahko predvidevam, da tisti, ki so odgovorili z »ne«, niso doživeli izkušnje z onostranstvom.

Vprašanje: Ali verjamete v obstoj duše?

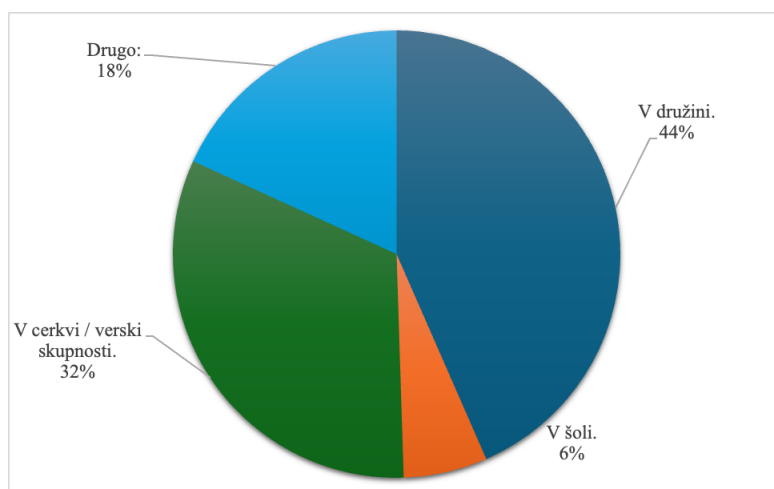

Graf 5: Mnenje anketirancev o obstoju duše.

75 % anketirancev je na vprašanje odgovorilo potrdilno, 11 % anketirancev v dušo ne verjame, medtem ko je 14 % anketirancev navedlo, da niso prepričani.

Pojem »duša« pri vprašanju ni bil definiran, ker zanj ni enoznačne definicije. Vsak posameznik ima svojo razlago tega pojma, kar verjamem, da je vplivalo na rezultat. Na podlagi rezultatov, lahko tudi predvidevam, da je večina tistih, ki verjamejo v obstoj duše, vernih, ali pa so morebiti imeli izkušnjo stika z onostranstvom.

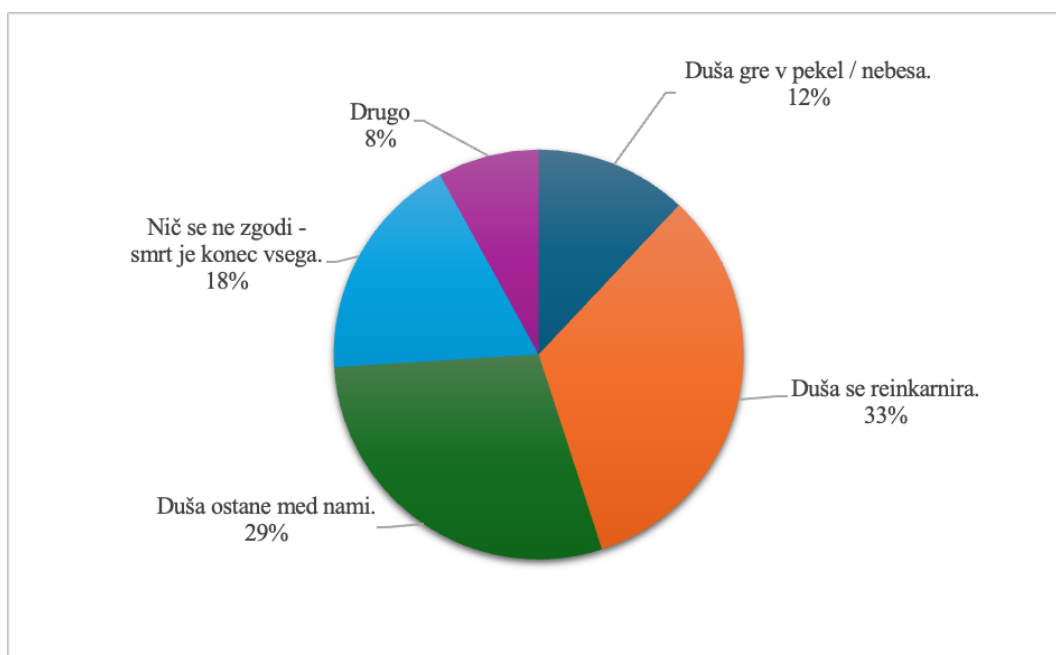
Vprašanje: Kje ste se prvič srečali s pojmom duša ali posmrtno življenje?

Graf 6: Vir prvega srečanja s pojmom duše ali posmrtnega življenja: Kje ste se prvič srečali z pojmom duša ali posmrtno življenje?

48 % anketiranih je odgovorilo, da so se s pojmom prvič srečali v družini, 32 % v cerkvi ali verski skupnosti, 6 % v šoli, 18 % pa pri nobenih od navedenih krajev, ampak v revijah, knjigah, z lastnim raziskovanji, filmih, medijih, prijateljih in podobno.

Vprašanje: Kako si predstavljate, kaj se zgodi po smrti?

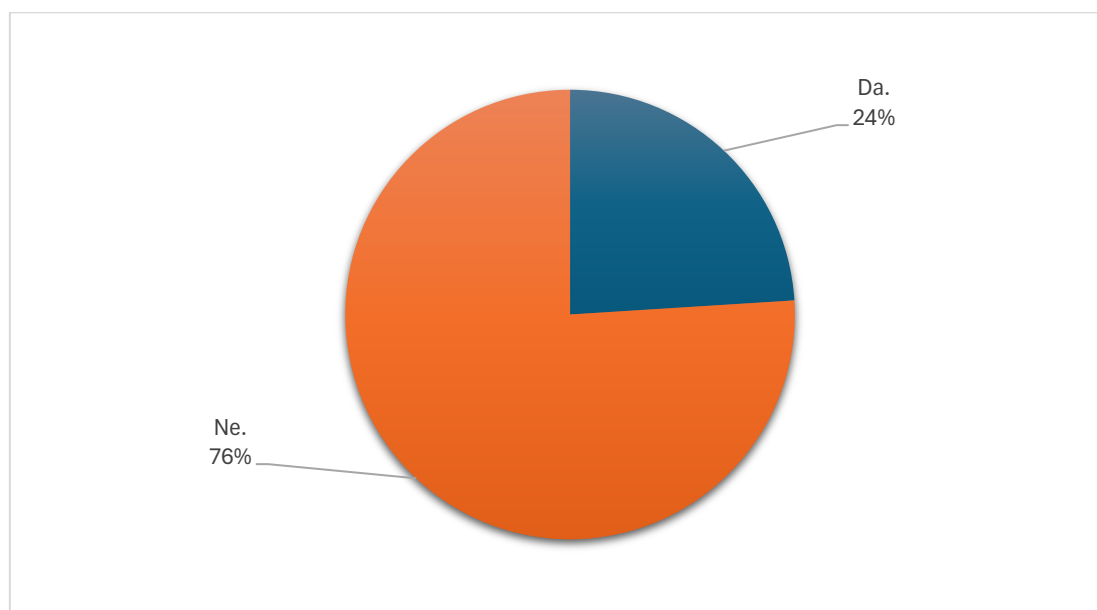

Graf 7: Mnenje anketirancev o tem, kaj se zgodi po smrti: Kako si predstavljate, kaj se zgodi po smrti?

Največ anketirancev (33 %) verjame, da se duša po smrti reinkarnira. Malo manjši delež (29 %) je tistih, ki verjame, da duša ostane med nami. 18 % anketirancev pa verjame, da se po smrti nič ne zgodi in da je to konec vsega. 12 % anketirancev verjame, da gre duša po smrti v pekel ali nebesa, medtem ko jih 8 % verjame, da se z dušo po smrti posameznika, zgodi nekaj drugega.

Če združimo anketirance, ki verjamejo v reinkarnacijo in v to, da duša ostane med nami ter v obstoj pekla in nebes, ugotovimo, da se ti rezultati ujemajo z deležem ljudi, ki verjamejo v posmrtno življenje, kar je razvidno iz Grafa 2.

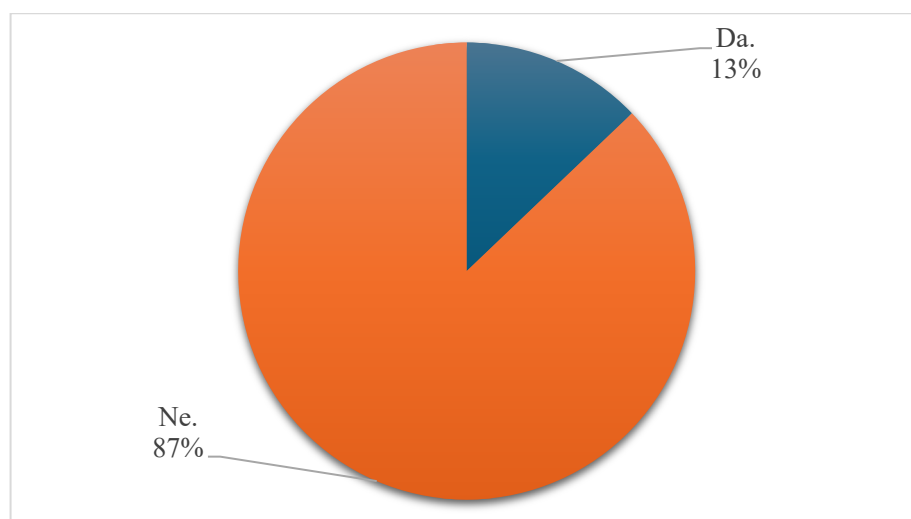
Vprašanje: Ali ste že kdaj doživeli nepričakovan stik z onostranstvom?

Graf 8: Delež anketirancev, ki so poročali o nepričakovanem stiku z onostranstvom

Večina anketiranih (76 %) še ni doživela nepričakovanega stika z onostranstvom, medtem ko je takšno izkušnjo doživelo 24 % vprašanih.

Vprašanje: Ali ste že kdaj skušali vzpostaviti stik z onostranstvom?

Graf 9: Delež anketirancev, ki so skušali vzpostaviti stik z onostranstvom

Tudi tukaj podatki kažejo, da večina odgovarja »ne« (88 %), medtem ko je »da« izbralo 13 % vprašanih.

Predvidevam lahko, da so tisti, ki so na vprašanje »Ali ste že kdaj doživeli stik z onostranstvom po lastni volji?« odgovorili z »da«, morda izgubili bližnjo osebo in si želeli vzpostaviti stik z njo, ali pa se s tem profesionalno ukvarjajo kot mediji.

Na podlagi rezultatov lahko tretjo hipotezo **Večina anketiranih ni poskusilo komunicirati z onostranstvom**, potrdim, saj je 24 % anketirancev poskusilo vzpostaviti stik z onostranstvom, medtem ko ostalih 76 % ni.

Ta podatek me ne preseneča, saj menim, da živimo v družbi, kjer prevladuje racionalen in znanstveno usmerjen pogled na svet. Tak način razmišljanja pogosto zmanjšuje odprtost do paranormalnih ali duhovnih praks, zato se večina ljudi za takšne poskuse preprosto ne odloči.

Menim, da je eden izmed razlogov za takšen rezultat tudi postopna sekularizacija slovenske družbe. Čeprav se del prebivalstva še vedno opredeljuje kot veren, to ne pomeni nujno, da aktivno verjamejo v možnost neposredne komunikacije z onostranstvom. Tradicionalna religioznost je pogosto ločena od praks, kot so spiritistične seanse, uporaba ouija table ali zavestni poskusi vzpostavljanja stika z umrlimi. Prav tako opažam, da je tematika onostranstva pogosto povezana z osebnimi prepričanji, ki jih posamezniki ne delijo javno, bodisi zaradi strahu pred nerazumevanjem bodisi zaradi družbenih norm (28).

Menim, da je pomemben dejavnik tudi različno razumevanje pojma »komunikacija z onostranstvom«. Nekateri posamezniki lahko kot stik razumejo sanje o pokojnih ali občutek njihove prisotnosti, vendar tega ne dojemajo kot zavesten poskus komunikacije. Zato je možno, da je dejansko število tovrstnih izkušenj nekoliko višje, kot kažejo rezultati ankete, vendar jih anketiranci niso opredelili kot aktivno komunikacijo.

Pri primerjavi z drugimi raziskavami lahko omenim etnološke in antropološke študije, objavljene v slovenskem prostoru, na primer raziskave ZRC SAZU (20), ki obravnavajo verovanja o posmrtnem življenju in sanjskih stikih z mrtvimi v BIH. V teh raziskavah je poudarjeno, da se izkušnje, povezane z onostranstvom, pogosteje pojavljajo v okviru

osebnih interpretacij sanj ali religioznih prepričanj, vendar niso nujno del vsakdanje prakse večine prebivalstva. To je skladno z mojimi ugotovitvami, saj tudi v moji raziskavi večina anketiranih ni izrazila interesa ali izkušnje s tovrstno komunikacijo.

Na podlagi vsega navedenega sklepam, da rezultat, po katerem 76 % anketirancev ni poskusilo komunicirati z onostranstvom, odraža širši družbeni kontekst, v katerem prevladuje racionalno razmišljanje, individualizacija duhovnosti ter zadržanost do javnega izražanja tovrstnih izkušenj. Delež 24 % pa vseeno kaže, da zanimanje za onostranstvo obstaja, vendar ostaja manjšinsko in verjetno povezano s specifičnimi osebnimi prepričanji ali izkušnjami.

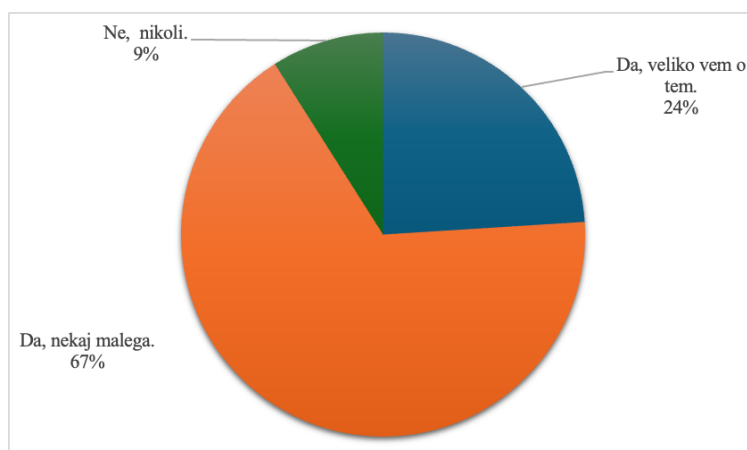
46 anketirancev, ki so imeli nameren ali nenameren stik z onostranstvom, so na kratko predstavili svojo izkušnjo:

- nepozabno, pomirjujoče;
- v hipnoterapiji, hipnozi, meditaciji in tudi že pri budnem stanju;
- s svojim pokojnim očetom in sestro sem bila v stiku preko medija;
- sanje o pokojnem z natančnim sporočilom zame, vplivanje duše na fizični svet - premik kozarca, utripajoče luči, sveče, direktno sporočilo duše preko medija;
- pokojna mama sporoča, da je še vedno tu z nami in močno se tudi čuti njena energija in prisotnost;
- sem reševalec in ko smo nekoga oživljali, se je jasno čutila prisotnost nečesa oz. nekoga zraven, čeprav smo bili sami;
- oče se je prišel posloviti;
- v sanjah me obiskujejo mrtvi sorodniki;
- pokojni so me že večkrat obiskali v sanjah. V enem primeru sem imela tudi pomoč ženske, ki je bila medij in mi je kanalizirala sporočila pokojnih. Bila je zelo pozitivna in lepa izkušnja. Po njej na življenje tukaj gledam drugače;
- pri fotografiranju se pojavijo »orbi«, svetlobna telesa duš;
- duhovni vodič je na daljavo ozdravil mojo mamo. Prav tako je povedal, kdaj in kje se bo nad križem pokazal angel in se tudi je;
- duša mojega očeta nas je prišla obiskat (zvečer ko smo že spali), mi temu rečemo posluh. Ko se je to zgodilo, se je balkon dvakrat zatresel ... Potem pa je prišla na

obisk tudi duša strica. Oče in stric sta umrla eden za drugim;

- po smrti mame je s stene padel križ;
- obiskala sem medij, ki je vzpostavil stik s pokojnim očetom. Oče je veliko povedal glede svoje nepričakovane smrti. Oglasili sta se tudi moji babici;
- težko na kratko - izkušenj je veliko, ker se z dušami in energijo ukvarjam profesionalno;
- psihedelična izkušnja;
- prisotnost duš čutim v vsakodnevnem življenju;
- govorila z medijem po smrti moža;
- enkrat sem imela občutek, da se je pred kratkim preminula meni draga oseba, prišla poslovit - kratek trenutek, vendar močan občutek in svetlobni blisk;
- spraševala sem se, kako naprej, ko sem zaslišala moški glas, ki mi je dal namig;
- pogoste sanje, v katerih mi umrli sporočajo svoj odhod. Moje poslanstvo je, da dušam pomagam v luč;
- po lastni volji sem preko medija izkusila pogovor s pokojno staro mamo. Izkušnja je bila nenavadna, skoraj neverjetna. Po tej izkušnji sem še bolj prepričana, da »nekaj« obstaja onkraj uma.

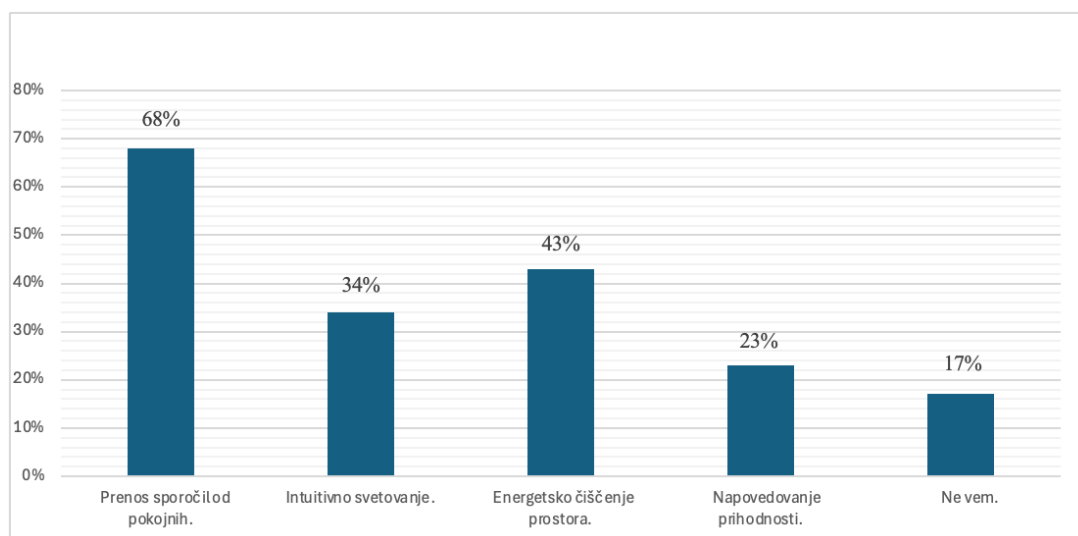
Vprašanje: Ali ste že kdaj slišali za medije, ki komunicirajo z onostranstvom (dušami, duhovnimi vodniki ...)?

Graf 10: Delež anketirancev, ki so že slišali za medije

Večina (67 %) anketiranih nekaj ve o delu medija, 24 % jih ve veliko in 9 % jih ni še nikoli slišalo za medije.

Vprašanje: Katero od naslednjih dejavnosti povezuje z delom medija?

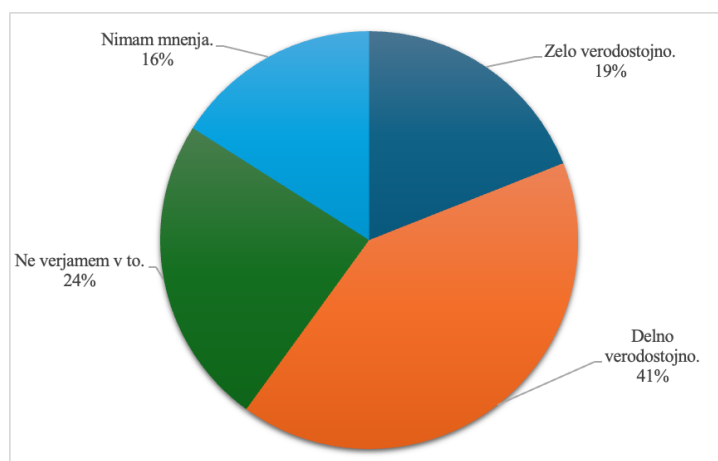

Graf 11: Delež za posamezne dejavnosti, ki jih anketiranci povezujejo z delom medija

Možnih je bilo več odgovorov.

Ker je pojav medijev, oseb, ki prenašajo sporočila iz onostranstva, v našem okolju novejši pojav, me je zanimalo, v kolikšni meri so anketiranci seznanjeni s celotnim spektrom njihovega delovanja. 68 % anketirancev je najbolj seznanjenih s primarnim delovanjem medijev, to je s prenosom sporočil iz onostranstva. Sledi energetsko čiščenje prostora (43 %), intuitivno svetovanje (34 %) in napovedovanje prihodnosti (23 %). 17 % anketirancev z delom medija ni seznanjenih.

Vprašanje: Kako verodostojno se vam zdi delo medija, ki trdi, da komunicira z onostranstvom?

Graf 12: Mnenje anketirancev o verodostojnosti dela, ki ga medij opravlja

Večina anketirancev (41 %) meni, da je delo medija delno verodostojno, 24 % anketirancev v delo medija sploh ne verjame, 19 % anketirancev jih meni, da je delo medija zelo verodostojno, medtem ko jih 16 % nima mnenja.

Rezultati ankete kažejo, da je pojem medij med anketiranimi razmeroma poznan, vendar ne tudi poglobljeno razumljen. Kar 91 % vprašanih je že slišalo za medije (67 % jih o tem ve nekaj malega, 24 % pa veliko), le 9 % jih za to še ni slišalo. To pomeni, da je koncept v družbi prisoten in vsaj osnovno prepoznaven.

Kljub temu pa stopnja poznavanja ne pomeni nujno tudi visoke stopnje zaupanja ali jasnega razumevanja njihovega dela. Na vprašanje o verodostojnosti jih je največ (41 %) odgovorilo, da se jim delo zdi delno verodostojno. Ta podatek je zanimiv, saj kaže na določeno mero odprtosti, vendar hkrati tudi zadržanosti. Skoraj četrtina (24 %) medijem

sploh ne verjame, medtem ko jih 19 % meni, da je njihovo delo zelo verodostojno. Na podlagi tega rezultata, je četrta hipoteza, ki se glasi: **Manjšina anketirancev vrednoti delo medija kot zelo verodostojno**, potrjena. 16 % vprašanih nima mnenja, kar lahko povežemo z nejasnim razumevanjem njihovega delovanja.

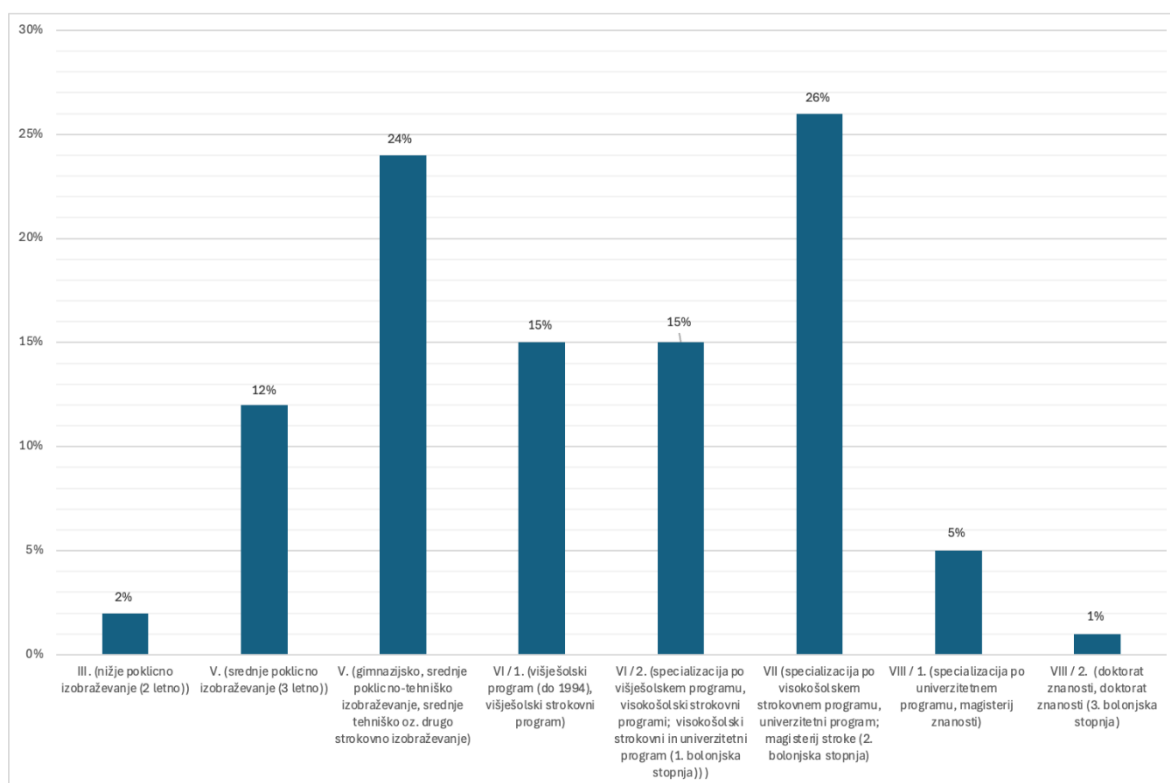
Če primerjamo te rezultate z vprašanjem o dejavnostih, ki jih anketirani povezujejo z delom medija, opazimo, da večina medij najpogosteje povezuje s prenosom sporočil (68 %), kar je tudi ena izmed osnovnih definicij medija. To kaže, da osnovno funkcijo medija večina pravilno prepozna. Vendar pa precejšen delež vprašanih delo medija povezuje tudi z energetskim čiščenjem prostora (43 %), intuitivnim svetovanjem (34 %) in napovedovanjem prihodnosti (23 %). To nakazuje, da ljudje pojem medij pogosto širše interpretirajo ter ga delno enačijo z drugimi duhovnimi ali ezoteričnimi praksami.

Menim, da je prav ta širša in nekoliko nejasna predstava razlog, da se največ vprašanih odloča za odgovor »delno verodostojno«. Ker medijem pripisujejo različne dejavnosti, ki niso vse nujno del klasične definicije medija, prihaja do mešanja pojmov (npr. medij, vedeževalec, energijski terapevt). Posledično si posamezniki ustvarijo bolj splošno, manj jasno sliko, kar vpliva na njihovo zadržano oceno verodostojnosti.

Poleg tega je zanimivo, da 24 % vprašanih pravi, da o medijih ve veliko, vendar jih le 19 % meni, da je njihovo delo zelo verodostojno. To lahko pomeni, da večja informiranost ne vodi nujno v večje zaupanje, temveč morda celo v večjo kritičnost. Prav tako 16 % tistih brez mnenja kaže na določen delež neodločnosti, ki je lahko posledica pomanjkanja osebne izkušnje ali jasnih informacij.

Sklepno lahko ugotovimo, da so mediji kot pojem v družbi precej prepoznavni, vendar njihovo delo ni enotno razumljeno. Večina ljudi zavzema zmeren, nekoliko zadržan odnos, kar je verjetno posledica mešanja različnih duhovnih praks ter pomanjkanja jasne definicije medija v javnem prostoru.

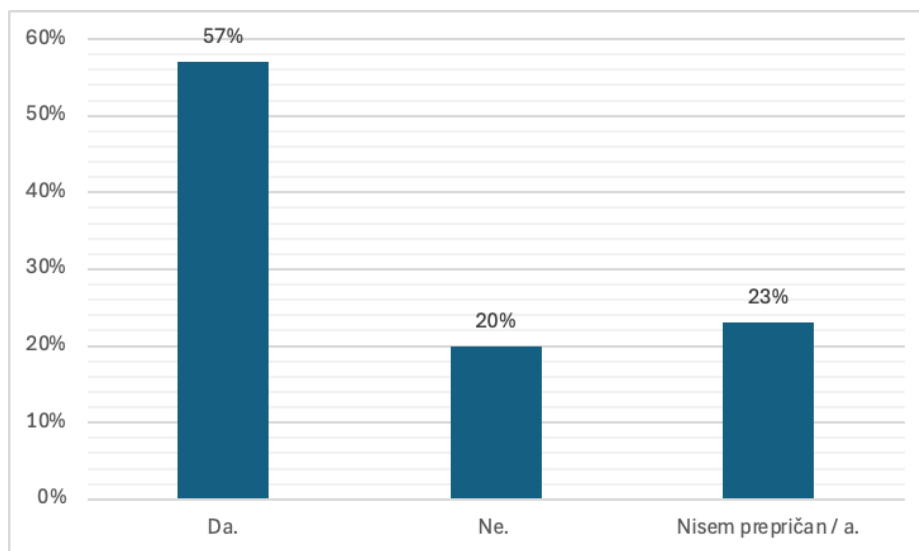
Delež anketirancev glede na stopnjo izobrazbe

Graf 13: Stopnja izobrazbe anketirancev

Delež anketirancev s III. stopnjo (nižje poklicno izobraževanje - 2 letno) izobrazbe je 2 %, s V. (srednje poklicno izobraževanje - 3 letno) stopnjo je 12 %, s V. (gimnazijsko, srednje poklicno-tehniško izobraževanje, srednje tehniško oz. drugo strokovno izobraževanje) stopnjo je 24 %, s VI/1. (višješolski program (do 1994), višješolski strokovni program) stopnjo je 15 %, VI/2. (specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni programi; visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bolonjska stopnja)) je 15 %, z VII (specializacija po visokošolskem strokovnem programu, univerzitetni program; magisterij stroke - 2. bolonjska stopnja) stopnjo je 26 %, z VIII/1. (specializacija po univerzitetnem programu, magisterij znanosti) je 5 % in z VIII/2. (doktorat znanosti, doktorat znanosti - 3. bolonjska stopnja) stopnjo, je 1 %.

Za potrditev ali ovržbo zadnje, pete hipoteze, sem potrebovala podatek o mnenju o obstoju posmrtnega življenja tistih anketirancev, ki imajo višjo stopnjo izobrazbe. Pod višjo stopnjo izobrazbe sem upoštevala tiste anketirance, ki so zaključili izobraževanje na VI/1, VI/2, VII/1, VII/2, VIII/1 ali VIII/2 stopnji izobrazbe.

Graf 14: Mnenje anketirancev z višjo izobrazbo (od VI/1 do VIII/2) o obstoju posmrtnega življenja

57 % anketirancev z višjo izobrazbo verjame v posmrtno življenje, 20 % jih ne verjame, medtem ko 23 % anketirancev z višjo izobrazbo o obstoju posmrtnega življenja niso prepričani.

Peto hipotezo, **da anketirani z višjo izobrazbo (od VI/1 do VIII/2) ne verjamejo v posmrtno življenje**, na podlagi rezultatov ankete lahko ovržem. Analiza zbranih podatkov namreč ni pokazala, da bi med višje izobraženimi anketiranci prevladovalo enotno stališče nevere v posmrtno življenje. Delež tistih, ki verjamejo v posmrtno življenje, je bil med višje izobraženimi primerljiv oziroma v določenih primerih celo višji od deleža tistih, ki v posmrtno življenje ne verjamejo.

Iz tega sklepam, da višja stopnja izobrazbe sama po sebi ne pomeni zavračanja tovrstnih prepričanj. Če bi hipoteza držala, bi morali rezultati pokazati jasno prevlado odgovorov, ki izražajo nevero, oziroma statistično značilno povezavo med višjo izobrazbo in negativnim stališčem do posmrtnega življenja. Ker takšne povezave v analiziranem vzorcu ni bilo zaznati, hipoteza ni potrjena.

Poleg tega rezultati kažejo raznolikost stališč znotraj skupine višje izobraženih posameznikov, kar pomeni, da izobrazba ni odločilen dejavnik pri oblikovanju prepričanj o posmrtnem življenju. Na posameznikova verska ali duhovna prepričanja namreč vplivajo tudi drugi dejavniki, kot so družinsko okolje, kulturni kontekst, osebne izkušnje

in vrednote. Ker so odgovori med višje izobraženimi anketiranci porazdeljeni med vero, nevero in neodločnost, ni mogoče trditi, da ta skupina kot celota ne verjame v posmrtno življenje.

Na podlagi navedenega zaključujem, da empirični podatki ne podpirajo postavljene hipoteze, zato jo zavračam.

5 ZAKLJUČEK

V svoji raziskovalni nalogi sem želela raziskati, kako ljudje razmišljajo o posmrtnem življenju, onostranstvu in duši. Za to temo sem se odločila, ker menim, da je v družbi še vedno precej tabu tema. O smrti in o tem, kaj se zgodi po njej, se ljudje pogosto ne pogovarjajo odkrito, bodisi zaradi strahu, nelagodja ali različnih prepričanj. Prav zato sem izvedla anonimni vprašalnik, saj sem želela anketiranim omogočiti varno okolje, v katerem lahko brez zadržkov izrazijo svoje resnično mnenje. Tema me osebno zelo zanima in o njej pogosto razmišljam, zato sem želela pridobiti širši vpogled v razmišljanje drugih ter vsaj delno raziskati, kako blizu resnici lahko sploh pridemo – čeprav se zavedam, da dokončnega odgovora verjetno nikoli ne bomo imeli.

Moj cilj je bil razumeti raznolikost pogledov na to temo ter ugotoviti, ali ljudje v posmrtno življenje in obstoj duše večinoma verjamejo ali so do tega skeptični. Rezultati so me presenetili, saj se je izkazalo, da višji odstotek anketiranih verjame v posmrtno življenje, duše ali onostranstvo, kot sem pričakovala. To kaže, da so tovrstna prepričanja med ljudmi bolj razširjena, kot se morda zdi na prvi pogled. Hkrati pa so rezultati pokazali tudi določeno mero dvoma in neodločnosti, zlasti pri vprašanju o verodostojnosti medijev. Večina anketiranih meni, da je njihovo delo le delno verodostojno, kar nakazuje na odprtost, vendar tudi na kritično distanco.

Zanimivo je bilo opaziti, da veliko ljudi medij povezuje predvsem s prenosom sporočil iz onostranstva, vendar hkrati tudi z drugimi dejavnostmi, kot so energetska čiščenje, intuitivno svetovanje in napovedovanje prihodnosti. To kaže, da je razumevanje pojma medija precej široko in morda nekoliko nejasno. Menim, da ravno to vpliva na deljeno mnenje glede njihove verodostojnosti – ljudje si pod tem pojmom predstavljajo različne stvari, zato tudi njihova presoja temelji na različnih predstavah.

Posebej me je presenetil intervju z medijem. Čeprav sem delo medija že poznala, mi je osebni pogovor omogočil globlji vpogled v njegovo razmišljanje, doživljanje in razumevanje poslanstva. Intervju je moji raziskavi dodal človeško dimenzijo, ki je zgolj statistični podatki ne morejo prikazati. Ob tem sem začela razmišljati tudi o tem, kako pomembno vlogo imajo osebne izkušnje pri oblikovanju prepričanj.

Raziskava mi je odprla tudi nova vprašanja. Na primer: Ali ljudje v posmrtno življenje verjamejo predvsem zaradi verske vzgoje, osebnih izkušenj ali potrebe po občutku varnosti in tolažbe? Ali se odnos do onostranstva spreminja s starostjo in življenjskimi izkušnjami? In ali je mogoče, da znanost in duhovnost nekoč najdeta skupne točke?

Posmrtno življenje je vprašanje, na katerega ljudje nimajo enotnega odgovora. Nekateri menijo, da je to mit, ker ni znanstvenih dokazov o nadaljevanju življenja po smrti. Drugi verjamejo, da je posmrtno življenje resnično, saj je del njihove vere in prepričanj o rajju, peklu ali ponovnem rojstvu. Za nekatere je to osebna resničnost, ki temelji na njihovih izkušnjah in občutkih. Po mojem mnenju je posmrtno življenje predvsem stvar vere, saj si vsak sam ustvari svoje prepričanje o tem, kaj se zgodi po smrti. Nikoli pa zares ne bomo vedeli.

Na koncu lahko rečem, da mi je raziskovalna naloga prinesla veliko novega znanja in razmisleka. Spoznala sem, da so mnenja o tej temi zelo raznolika in da ljudje o njej razmišljajo bolj, kot si morda upamo priznati. Čeprav nisem našla dokončnih odgovorov, sem pridobila širše razumevanje ter še več radovednosti za nadaljnje raziskovanje. In morda je prav to bistvo takšnih tem – da nas spodbujajo k razmišljanju, postavljanju vprašanj in iskanju lastnega razumevanja sveta.

6 POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem preučevala tematiko predvsem onostranstva, duše, posmrtnega življenja in medijev, ki naj bi komunicirali z duhovnim svetom. Tema je v sodobni družbi še vedno aktualna, saj se ljudje kljub znanstvenemu napredku pogosto sprašujejo o obstoju duše in življenju po smrti. Namen raziskave je bil ugotoviti, kakšna so prepričanja ljudi o posmrtnem življenju, ali imajo osebne izkušnje z onostranstvom ter kako vrednotijo delo medija. Poleg tega sem preverjala več hipotez, povezanih z izobrazbo, spolom, verovanjem v posmrtno življenje in odnosom do medijev.

Pri raziskovanju sem uporabila dve metodi dela. Prva metoda je bila kvantitativna metoda anketiranja. Anketni vprašalnik je izpolnilo več kot 180 polnoletnih anketirancev različnega spola in stopnje izobrazbe. Vprašanja so se nanašala na verovanje v dušo, posmrtno življenje, obstoj duhov, osebne izkušnje z onostranstvom ter mnenje o delu medijev. Druga metoda je bila kvalitativna metoda intervjuja z medijem, ki je predstavil svoje delo, način komuniciranja z onostranstvom ter svoje poglede na verodostojnost in etiko pri opravljanju tega poklica.

Rezultati raziskave so pokazali, da večina anketirancev verjame v obstoj duše. Pri vprašanju o posmrtnem življenju so bili odgovori nekoliko bolj razdeljeni, vendar je prevladovalo prepričanje, da življenje po smrti v neki obliki obstaja. Ljudje imajo različne predstave o tem, kaj se zgodi po smrti – nekateri verjamejo v reinkarnacijo, drugi v nadaljnji obstoj duše ali v odhod v nebesa oziroma pekel, medtem ko del anketirancev meni, da je smrt dokončen konec.

Pri preverjanju hipotez sem ugotovila, da se hipoteza, da večina anketirancev ne verjame v posmrtno življenje, ni potrdila. Prav tako se ni potrdila hipoteza, da anketirani z višjo izobrazbo ne verjamejo v posmrtno življenje, saj rezultati niso pokazali jasne povezave med višjo izobrazbo in neverovanjem. Potrdila pa se je hipoteza, da večina anketiranih ni poskusila komunicirati z onostranstvom, saj je takšno izkušnjo navedel le manjši del sodelujočih. Prav tako se je potrdila hipoteza, da manjšina anketirancev delo medija ocenjuje kot zelo verodostojno, saj večina njegovo delo dojema kot delno verodostojno ali do njega ostaja skeptična. Rezultati so pokazali tudi, da ženske pogosteje izražajo verovanje v posmrtno življenje kot moški, zato lahko to hipotezo potrdim.

Intervju z medijem je pokazal, da svoje delo dojema predvsem kot obliko svetovanja in duhovne podpore posameznikom. Pojasnila je, da želi ljudem pomagati pri iskanju odgovorov, notranjega miru in razumevanja življenjskih preizkušenj. Pri tem je posebej poudarila pomembnost odgovornega pristopa, iskrenosti ter spoštljivega odnosa do ljudi, ki se nanjo obrnejo po pomoč.

Na podlagi celotne raziskave lahko zaključim, da je tematika onostranstva še vedno močno prisotna v družbi. Čeprav imajo ljudje različna prepričanja, večina izraža odprtost do možnosti obstoja duše in posmrtnega življenja. Hkrati pa rezultati kažejo določeno mero zadržanosti in kritičnosti do dela medijev. Raziskava potrjuje, da vprašanja o življenju po smrti ostajajo pomemben del človekovega razmišljanja in

osebnega iskanja smisla.

7 SUMMARY

In my research paper, I examined the topics of the afterlife, the soul, life after death, and mediums who are believed to communicate with the spiritual world. This topic remains relevant in modern society, as people still often wonder about the existence of the soul and life after death. The aim of the research was to determine what people believe about the afterlife, whether they have personal experiences with the beyond, and how they view the work of mediums. I also tested several hypotheses related to education level, gender, belief in the afterlife, and attitudes toward mediums.

I used two research methods. The first was a quantitative survey. More than 180 adult respondents of different genders and education levels completed the questionnaire. The questions focused on belief in the soul, the afterlife, the existence of spirits, personal experiences with the beyond, and opinions about the work of mediums. The second method was a qualitative interview with a medium, who described her work, her way of communicating with the beyond, and her views on credibility and ethics in this profession.

The results showed that most respondents believe in the existence of the soul. Answers regarding the afterlife were somewhat more divided, but the prevailing belief was that life after death exists in some form. People have different ideas about what happens after death—some believe in reincarnation, others in the continued existence of the soul or in going to heaven or hell, while some respondents believe that death is the final end.

When testing the hypotheses, I found that the hypothesis stating that most respondents do not believe in the afterlife was not confirmed. The hypothesis that respondents with higher education do not believe in the afterlife was also not confirmed, as the results did not show a clear connection between higher education and disbelief. However, the hypothesis that most respondents have not attempted to communicate with the beyond was confirmed, as only a small portion reported such an experience. The hypothesis that only a minority of respondents consider the work of mediums to be highly credible was also confirmed, since most perceive their work as partially credible or remain skeptical. The results also showed that women express belief in the afterlife more often than men, so this hypothesis can be confirmed.

The interview with the medium revealed that she sees her work primarily as a form of guidance and spiritual support for individuals. She explained that she aims to help people find answers, inner peace, and understanding of life's challenges. She emphasized the importance of honesty, a responsible approach, and a respectful attitude toward those who seek her help.

Based on the entire research, I can conclude that the topic of the afterlife remains strongly present in society. Although people have different beliefs, most express openness to the possibility of the soul and life after death. At the same time, the results show a certain degree of caution and critical thinking regarding the

work of mediums. The research confirms that questions about life after death remain an important part of human reflection and the personal search for meaning.

8 VIRI

1. American Hauntings Ink, The Fox Sisters <https://www.americanhauntingsink.com/foxsisters> (9. 11. 2025)
2. Arhiva družboslovnih podatkov na Fakulteti za družbene vede, SJM091 - Slovensko javno mnenje 2009/1 [datoteka podatkov], 2011 <https://podatki.gov.si/dataset/adp-sjm091> (27. 1. 2026)
3. Aristotle's perspective on the soul: a comprehensive analysis, <https://www.phainomena.com/wp-content/uploads/2019/11/Revija-Phainomena-%C5%A1tevilka-11-12-Platon.pdf> (12. 10. 2025)
4. Barbarič, D. Platonova filozofija. Phainomena 1995 IV/12. str. 5-10, Ljubljana: Nova revija d.o.o. <https://www.phainomena.com/wp-content/uploads/2019/11/Revija-Phainomena-%C5%A1tevilka-11-12-Platon.pdf> (12. 10. 2025)
5. Centre of Excellence, 16 Signs that Deceased Loved Ones Are Visiting You <https://www.centreofexcellence.com/visits-from-your-deceased-family/> (4. 2. 2026)
6. Chico Almeida, Automatic Writing and Spiritism: Understand the Relationship Between Practices <https://www.theautomaticwriting.com/blog/automatic-writing-and-spiritism> (9. 11. 2025)
7. College of Psychic Studies, How Does a Medium Work <https://www.collegeofpsychicstudies.co.uk/enlighten/how-does-a-medium-work/> (8. 2. 2026)
8. Corichi, M., Evans J., Lesage K. What are religiously unaffiliated adults' spiritual, religious beliefs <https://www.pewresearch.org/religion/2025/09/04/what-do-religious-nones-believe/> (3. 2. 2026)
9. DaVita, H. EVP: Understanding Electronic Voice Phenomena <https://www.developingspirit.com/blog/evp-understanding-electronic-voice-phenomena/> (5. 12. 2025)
10. Dominko, A. Katere faze spanja poznamo in zakaj je REM faza tako pomembna? <https://asjadominko.si/faze-spanja/> (13. 11. 2025)
11. Encyclopedia Britannica, Near-death experience. <https://www.britannica.com/topic/near-death-experience> (2. 11. 2025)
12. Encyclopedia Britannica, Scientific method <https://www.britannica.com/science/scientific-method> (2. 11. 2025)
13. Encyclopedia Britannica, Spiritizem. <https://www.britannica.com/topic/near-death-experience> (2. 11. 2025)
14. Ghost Hunting Equipment: Essential Tools for Paranormal Investigations <https://northernstar-online.com/ghost-hunting-equipment/> (2. 12. 2025)
15. Gillman, Neil. dr. The Afterlife in Judaism: Modern Liturgical Reforms. <https://www.myjewishlearning.com/article/the-afterlife-in-judaism-modern-liturgical-reforms/> (1. 11. 2025)
16. Golembiewski, K. What's The Spooky Science Behind the Ouija Board? <https://www.discovermagazine.com/the-science-behind-ouija-boards-42944> (30. 11. 2025)

17. Hallowell, B. The Creepy History Behind the Ouija Board — and Why Many Christians Warn to Avoid It at All Costs <https://www.faithwire.com/2016/10/31/the-creepy-history-behind-the-ouija-board-and-why-many-christians-warn-to-avoid-it-at-all-costs/> (30. 11. 2025)
18. History of the Oujija Board <https://ouijaboard.us/history> (28. 11. 2025)
19. How To Record Raudive Voices: Electronic Voice Phenomena <https://psychicscience.org/evp> (5. 12. 2025)
20. Ivnik, T. Afterlife Beliefs and Dream Encounters with the Dead among Adherents of Alternative Spiritualities in Bosnia and Herzegovina https://www.researchgate.net/publication/393995525_Afterlife_Beliefs_and_Dream_Encounters_with_the_Dead_among_Adherents_of_Alternative_Spiritualities_in_Bosnia_and_Herzegovina (4. 2. 2026)
21. Kaj je islam? <https://www.ahmadiyya-islam.org/si/clanki/kaj-je-islam/> (2. 11. 2025)
22. Kako prepoznati, da vas varuje 'duh'? <https://sensa.metropolitan.si/za-navdih/kako-prepoznati-da-vas-varuje-duh/> (1. 12. 2025)
23. Kako razumeti medijstvo, (stik z dušami) in povezovanje z onostranstvom <https://www.zalozba-um.si/blogs/kako-razumeti-medijstvo-stik-z-dusami-in-povezovanje-z-onstranstvom/> (8. 11. 2025)
24. Kokar, N. (2003). Religijske predstave o onostranstvu in njihove družbene funkcije. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. Pridobljeno 4. 2. 2026, iz <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/kokar-natasa.pdf>
25. Leach, N. Instant Genius Podcast: Why people believe in ghosts, with Ben Alderson-Day <https://www.sciencefocus.com/the-human-body/ghost-psychology-podcast> (9. 11. 2025)
26. Mark, Joshua J. Ancient Egyptian Religion, https://www.worldhistory.org/Egyptian_Religion/ (11. 10. 2025)
27. McKay, M. The History of Ghost Hunting – a timeline of the 1900's <https://coldspot.org/2014/10/04/history-of-ghost-hunting-timeline-1900s/> (1. 12. 2026)
28. N.Č., Verovanje v posmrtno življenje: pogledite, na katerem mestu je Slovenija (FOTO) <https://slovenskenovice.delo.si/novice/slovenija/verovanje-v-posmrtno-zivljenje-poglejte-na-katerem-mestu-je-slovenija-foto> (3. 2. 2026)
29. N.R.A., Zakaj 'moramo' sanjati? <https://vizita.si/dusevnost/zakaj-sanjamo.html> (13. 11. 2025)
30. Peččnik, A. (2016). Pojmovanje duše pri Platonu, Aristotelu, Origvni in Tomažu Akvinskem. Dimplosko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta. Pridobljeno 15. 2. 2026, iz <https://dk.um.si/Dokument.php?id=102928&lang=slv>
31. Soca, G. 5 Signs That a Deceased Loved One Is with You <https://www.gaia.com/article/4-ways-your-loved-ones-spirit-are-trying-contact-you> (30. 11. 2025)
32. Soul, religion and philosophy, <https://www.britannica.com/topic/soul-religion-and-philosophy> (11. 10. 2025)

33. Spiritizem, Kaj pravi Sveto pismo? <https://www.jw.org/sl/knjiznica/revije/g201402/spiritizem/> (3. 11. 2025)
34. STA (Slovenska tiskovna agencija), Nova raziskava razkrila, koliko Slovencev verjame v boga <https://nlinfo.si/novice/slovenija/nova-raziskava-razkrila-koliko-slovencev-verjame-v-boga/> (29. 1. 2026)
35. Tolmač sanj, Stara sanjska knjiga <https://www.sanjskajniga.com/> (15. 11. 2025)
36. Vaughn Kolt, M. How Ouija went from quirky parlor game to the most feared spirit board in history <https://www.nationalgeographic.com/history/article/ouija-board-history> (28. 11. 2025)
37. Volle, A. Afterlife, Britannica. <https://www.britannica.com/topic/afterlife-religion> (24. 10. 2025)
38. Wigington, P. Automatic Writing <https://www.learnreligions.com/automatic-writing-2561401> (9. 11. 2025)
39. Wigington, P. What is a Psychic Medium? <https://www.learnreligions.com/what-is-a-medium-2561904> (8. 11. 2025)
40. World Values Survey Database, <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> (27. 1. 2026)

ZAHVALA

Zahvalila bi se rada mentorici Katji Drev za vso neprecenljivo spodbudo, potrpežljivost in vztrajnost pri moji raziskovalni nalogi.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, ki me je ves čas spodbujala, verjela vame in mi dajala moč, da sem vztrajala pri raziskovalni nalogi. Njihova podpora, razumevanje in potrpežljivost, ko sem porabila veliko časa za delo, so bili zame neprecenljivi.

Zahvalila bi se rada tudi vsem, ki so si v svojem prostem času vzeli trenutek in rešili vprašalnik, kljub temu da je tema raziskave precej zahtevna. Pripravljenost sodelovati in iskreni odgovori so mi omogočili pridobiti dragocene informacije, brez katerih raziskava ne bi bila mogoča.

Rada bi se zahvalila tudi ge. Nataši Kotnik, učiteljici slovenščine, ki si je vzela čas in lektorirala mojo raziskovalno nalogo.

Nazadnje bi se rada zahvalila tudi ge. Špeli Podvratnik, ki je z veliko mero prijaznosti in dostopnosti privolila k izvedbi intervjuja. Njena pripravljenost, odprtost in iskreni odgovori so pomembno obogatili mojo raziskavo in ji dali globino, ki je brez tega ne bi imela.

PRILOGE

PRILOGA A

ANKETNI VPRAŠALNIK

1. Ali verjamete v obstoj duše?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Nisem prepričan/a.

2. Ali verjamete v posmrtno življenje?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Nisem prepričan/a.

3. Kako si predstavljate, kaj se zgodi po smrti?

- a) Duša gre v pekel / nebesa.
- b) Duša se reinkarnira.
- c) Duša ostane med nami.
- d) Nič se ne zgodi - smrt je konec vsega.
- e) Drugo:

4. Ali verjamete, da obstajajo duhovi ali duhovna bitja?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Nisem prepričan/a.

5. Ali ste že kdaj doživeli nepričakovan stik z onostranstvom?

- a) Da.
- b) Ne.

6. Ali ste že kdaj doživeli stik z onostranstvom po lastni volji?

- a) Da.
- b) Ne.

7. Če ste odgovorili z da, na katero koli od teh dveh vprašanj, lahko na kratko opišete svojo izkušnjo.

8. Kje ste se prvič srečali s pojmom duša ali posmrtno življenje?

- a) V družini.
- b) V šoli.
- c) V cerkvi/verski skupnosti.
- d) Drugo:

9. Ali ste že kdaj slišali za medije, ki komunicirajo z onostranstvom (dušami, duhovnimi vodniki, ipd.)?

- a) Da, veliko vem o tem.
- b) Da, nekaj malega.
- c) Ne, nikoli.

10. Katero od naslednjih dejavnosti povezuje z delom medija (možnih je več odgovorov)?

- a) Prenos sporočil od pokojnih.
- b) Intuitivno svetovanje.
- c) Energetsko čiščenje prostora.
- d) Napovedovanje prihodnosti.
- e) Ne vem.

11. Kako verodostojno se vam zdi delo medija, ki trdi, da komunicira z onostranstvom?

- a) Zelo verodostojno.
- b) Delno verodostojno.
- c) Ne verjamem v to.
- d) Nimam mnenja.

12. Spol.

- a) Moški.
- b) Ženska.

13. Vaša stopnja izobrazbe.

- a) III. (nižje poklicno izobraževanje – 2 letno)
- b) IV. (srednje poklicno izobraževanje – 3 letno)
- c) V. (gimnazijsko, srednje poklicno-tehniško izobraževanje, srednje tehniško oz. drugo strokovno izobraževanje)
- d) VI/1. (višješolski program (do 1994), višješolski strokovni program)
- e) VI/2. (specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni programi; visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bolonjska stopnja))
- f) VII (specializacija po visokošolskem strokovnem programu, univerzitetni program; magisterij stroke - 2. bolonjska stopnja)
- g) VIII/1. (specializacija po univerzitetnem programu, magisterij znanosti)
- h) VIII/2. (doktorat znanosti, doktorat znanosti - 3.bolonjska stopnja)